

Policejní akademie České republiky

Fakulta Bezpečnostního managementu

Katedra Bezpečnostních studií

Exekuce jako sociální problém

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Execution as a social problém

BACHELOR THESIS

VEDOUCÍ PRÁCE

Mgr. Natálie Čermáková

AUTOR PRÁCE

Tomáš Karbus

PRAHA

2024

Anotace

Tato práce uvádí příčiny a důsledky zadlužování jedinců a domácností. Vysoká úroveň zadlužování je produktem konzumní společnosti, kde prioritou je rostoucí spotřeba materiálních statků, která je hlavním měřítkem sociálního úspěchu rodiny nebo jednotlivce. V menšině jsou pak kulturní hodnoty. Práce pojednává o problematice zadlužování obyvatel v České republice a sociálních dopadů na dlužníky. Hledá příčiny a rozebírá důsledky tohoto fenoménu dnešní doby. V první části práce popisuje trend zadlužení, který po počáteční vzestupné tendenci se v současných letech stabilizoval, a i mírně poklesl. Přesto otázka zadlužení představuje stálé riziko. Dále popisuje sociální dopady na dlužníky v exekuci a jejich tíživou situaci. Na závěr popisuje klady použití insolvence pro řešení dluhové krize.

Klíčová slova: Exekuce, insolvence, lichva, oddlužení, půjčka, sociální problém

Annotation

This thesis presents the causes and consequences of indebtedness of individuals and households. A high level of indebtedness is a product of a consumer society, where the priority is the growing consumption of material goods, which is the main measure of the social success of a family or an individual. Cultural values are in the minority. The work deals with the issue of indebtedness of the population in the Czech Republic and the social impact on debtors. He looks for the causes and analyses the consequences of this phenomenon today. In the first part of the thesis, he describes the debt trend, which after an initial upward trend has stabilized and even slightly decreased in recent years. Nevertheless, the issue of indebtedness is a constant risk. It also describes the social impact on debtors in execution and their difficult situation. Finally, he describes the advantages of using insolvency to solve the debt crisis.

Keywords: Debt relief, foreclosure, insolvency, loan, social problem, usury

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Praze, dne 15. 2. 2024

.....
Tomáš Karbus

Poděkování

Zde bych rád poděkoval Mgr. Natálii Čermákové za cenné rady, věcné připomínky, ochotu a čas, který mi věnovala v rámci vedení této bakalářské práce.

Obsah

ÚVOD	7
1 PROBLEMATIKA ZADLUŽENOSTI	9
2 PŘÍČINY VZNIKU EXEKUCÍ	11
2.1 Neuvážený nákup produktů a služeb	11
2.2 Závislost na herních automatech (gamblerství) a dalších typech sázek	11
2.3 Závislost na užívání návykových látek (alkohol a drogy)	12
2.4 Nerespektováním přikázaných plateb za služby (např. odvoz odpadků nebo pojištění).....	13
2.5 Nezaplacením udělených pokut	13
Nezaplacením udělených pokut jako jsou např. černé jízdy	13
3 PROCES EXEKUČNÍHO ŘÍZENÍ	16
3.1 Způsoby vedení exekucí jsou následující:	17
3.1.1 Srážkou ze mzdy dlužníka.....	17
3.1.2 Obstavením bankovních účtů dlužníka.....	17
3.1.3 Prodejem majetku dlužníka movitého i nemovitého.....	17
4 STATISTICKÉ PŘEHLEDY EXEKUCÍ	20
4.1 Platební neschopnost.....	23
4.2 Zadlužení a předlužení	23
5 PREVENCE PŘED EXEKUCÍ	24
5.1 Minimalizovat nezbytné výdaje.....	24
5.2 Nepožadovat další půjčky	24
5.3 Zrušení trvalých příkazů v bance.....	25
5.4 Prodej nepotřebného majetku	25
5.5 Zvýšení příjmů.....	25
6 SOCIÁLNÍ DOPADY NA DLUŽNÍKY V EXEKUCI	26
6.1 Zadlužení jednotlivce nebo rodiny	26
6.2 Zadluženost firem	28
7 MOŽNOSTI OCHRANY PŘED EXEKUCÍ	30
7.1 Výhody oddlužení v insolvenčním řízení jsou následující.....	34

8	PŘÍKLADY EXEKUCÍ A JEJICH PŘÍČINY	35
8.1	Případ neúspěšného podnikání.....	35
8.2	Dluh po manželovi.....	37
8.3	Závislost na nakupování.....	39
8.4	Invalidní dlužník.....	40
8.5	Matka s dětmi	42
8.6	Dluh po zesnulé manželce	42
8.7	Unáhlená investice	44
8.8	Dluhová spirála.....	45
8.9	Zadlužení syna	46
8.10	Půjčka od lichváře	48
8.11	Dluhy kvůli lásce.....	49
8.12	Jízdy načerno – narůstání dluhu	50
8.13	Dluhy kvůli drogám	52
8.14	Dluhy a bezdomovectví	53
8.15	Bezdomovec a jeho finanční situace	55
8.16	Bludný kruh dluhů.....	56
8.17	Dlužníkem již od dětství	57
	ZÁVĚR	59
	POUŽITÁ LITERATURA A ZDROJE INFORMACÍ	61
	SEZNAM OBRÁZKŮ A TABULEK.....	64

ÚVOD

Exekuce, jako důsledek finančních potíží, se v dnešní době stala jedním z palčivých sociálních problémů. Její rozsah a dopady zasahují do životů lidí napříč společnostmi. Ohrožují jejich životní situaci, duševní zdraví a sociální stabilitu. V posledních letech byl pozorován pozvolný pokles exekucí. To svědčí o tom, že podpora společnosti v zadluženosti obyvatel přináší pozitivní efekt. Tento jev překračuje hranice ekonomické problematiky, ale dotýká se i různých vrstev obyvatelstva bez ohledu na sociální postavení.

Tato bakalářská práce pojednává o exekuci jako o sociálním problému. Sociální problém může být definován jako situace nebo jev ve společnosti, který vyvolává nespokojenost, rozpory nebo nepříznivé dopady na jednotlivce nebo skupiny lidí. Sociální problém ve vztahu k exekucím se týká situací, kdy jednotlivci nebo rodiny mají dluhy, které nejsou schopni splácet, a jsou následně vystaveni exekučním řízením. Exekuce mohou mít vážné důsledky pro dlužníky a jejich životní situaci, což může vést k chudobě, sociálnímu vyloučení, duševnímu zatížení a širšímu dopadu na jejich rodinu.

Tuto bakalářskou práci na téma, „Exekuce jako sociální problém“ jsem si vybral nejen z důvodů více než dvacetileté praxe v oboru vymáhání nedoplatků, ale také z důvodu zkoumání sociálních dopadů exekucí v naší společnosti. Myslím si, že řešení sociálního problému spojeného s exekucemi vyžaduje komplexní přístup, který zahrnuje prevenci zadlužení, posílení finanční gramotnosti, ochranu spotřebitelů, revizi právních předpisů exekucí a poskytování sociální podpory pro dlužníky v obtížné situaci. Důležité je také podpořit alternativní způsoby řešení dluhů a dále posilovat informovanost veřejnosti o finančních otázkách a právech spotřebitelů.

Cílem této bakalářské práce je přiblížit komplexnost tohoto sociálního problému. Ve své teoretické části se bakalářská práce zabývá příčinami vzniku exekucí a problematikou zadluženosti obyvatelstva. Důležitá část bakalářské práce pojednává o procesu exekučního řízení. Statistické přehledy exekucí nám ukazují různé informace o počtech probíhajících exekučních řízení v České republice. Bakalářská práce dále popisuje, jak exekucím předcházet a chránit

nejenom jednotlivce, ale i širší subjekty před exekucí. Bakalářská práce se také přirozeně zabývá dopady na dlužníky v exekuci. V praktické části se zabývá příklady exekucí, jejich příčinami a následné zhodnocení daného příkladu. Různé příběhy, uvedené v příkladech exekucí jsou citovány z vlastní praxe, z různých webových portálů, jména u uvedených příběhů jsou záměrně smyšlená.

1 PROBLEMATIKA ZADLUŽENOSTI

Zadluženost představuje velký **sociální problém**, který vzniká z rozporů mezi existencí jedince ve společnosti a společenskými podmínkami lidské existence. Na vznik **sociálního problému** zadluženosti obyvatel mají vliv především tyto příčiny¹: chudoba, nezaměstnanost, nízká úroveň ekonomické vzdělanosti, kriminalita a drogy. Přístup obyvatel k finančním zdrojům je často velice snadný. Jsou pro to nabízeny následující nástroje: hypotéky, spotřebitelské úvěry, půjčky, kreditní karty nebo formy pronájmu (leasing), které otevírají dostupnost k velkým finančním částkám a tím pádem, logicky, i k situacím, kdy někteří z těch, kteří se rozhodli je využít, nejsou schopni svým závazkům dostát. Na rozdíl od bankovních institucí, které se řídí jasnými a přísnými pravidly, pak poskytovatelé nebankovních půjček naopak půjčují i těm klientům, kteří by jinak půjčku nebo úvěr od bankovní instituce nezískali. Pro tyto poskytovatele nebankovních produktů mnohdy ani není překážkou schopnost dlužníků tyto jejich závazky splácet.

Dlužníci při využití nabídky půjček nejsou zodpovědní a nepřístupují reálně k posouzení svých finančních možností splácet své dluhy. Nečekaná ztráta zaměstnání, vážné onemocnění, rozvod a další příčiny neplánovaně radikálně změň jejich možnosti splácení dluhů a mají negativní dopad na kvalitu jejich života.

Dlužníci často nebývají ekonomicky gramotní nemívají a dostatek prostředků a majetku k úhradě svých dluhů. Po zhoršení jejich schopnosti splácet dluhy často volí dlužníci způsob získáním dalších půjček na splátky dluhů předchozích. Dlužník se tímto způsobem dostává do dluhové pasti, z které není prakticky žádná možnost úniku. Tento stav většinou postihuje mladší lidi se základním vzděláním v oblastech s velkou mírou nezaměstnanosti.

Půjčky uspokojí krátkodobě potřeby dlužníků. Když dlužník pravidelně dluhy splácí, tak nevznikají žádné problémy. Mohou však nastat situace, že dlužník ztratí schopnost dluhy splácet. Pak pro dlužníka nastává těžko řešitelná situace,

---

¹SOCIOLOGICKÝ ÚSTAV AV ČR. V.V.I. 2018. *Sociologická encyklopedie*. [online]. [cit. 2024-01-15].

Dostupné z: https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Probl%C3%A9m_soci%C3%A1ln%C3%AD.

kteřá může vyvrcholit vstupem exekutora do procesu vymáhání dluhu. Po schválení exekuce soudem vydá soudní exekutor po prozkoumání majetku dlužníka exekuční příkaz, jakou formou získá prostředky od dlužníka na splácení dluhů. Jsou k dispozici tyto možnosti: exekuční prodej majetku dlužníka formou dražby, blokáce jeho bankovního účtu nebo srážkou z jeho mzdy. Tyto exekučně získané prostředky na úhradu dluhů ještě navyšuje vysoká odměna a výdaje exekutora za jeho činnost při vymáhání dluhů.

V exekuci se dlužníci dostávají do neřešitelné životní situace, která negativně ovlivní jejich život. Dlužníci jsou v exekuci často postiženi rozpadem jejich rodiny, ztrátou veškerého majetku a ztrátou možnosti bydlení. Když dlužníkovi nepomůže jeho okolí a přátelé překonat tento stav, může dlužník klesnout až na pomyslné společenské dno, na úroveň bezdomovce. Jeho návrat do normálního života je pak velice obtížný. Z toho důvodu na záchranu sociální existence dlužníků poskytuje společnost dlužníkovi dluhové poradenství. Výraznou pomoc dlužníkům představuje možnost využití formy insolvence (oddlužení).² Insolvence je prakticky ochrana dlužníka před věřiteli. O přiznání možnosti insolvence dlužníkovi rozhoduje soud. Ne každý dlužník však splňuje přísné podmínky pro získání insolvence. Dlužník musí mít pravidelný příjem ve výši, který garantuje po odečtení nezbytných životních nákladů splacení dluhu ve výši méně než 30%, ve výši více než 30 % nebo více než 60 % v období 84 nebo 60 nebo 36 měsíců. Na výjimečnou variantu doby splacení dluhů 84 měsíců, která představuje záchranný pás, nevzniká dlužníkům nárok, ale o jejím použití rozhoduje soud na základě vyhodnocení průběhu insolvence v délce 60 měsíců. Součástí insolvenčního řízení je podání insolvenčního návrhu, kde je navržen způsob vypořádání s dluhem. Jeho cílem musí být přijatelné uspokojení věřitele. Návrh na insolvenční zpracovávají pro dlužníka akreditované osoby.³

---

² FINANČNÍ VZDĚLÁVÁNÍ - PROJEKT FINANČNÍCH ASOCIACÍ, 2021. *Oddlužení*. [online]. [cit. 2024-01-15]. Dostupné z: <https://www.financnivzdelavani.cz/jak-na-to/zlomove-situace/oddluzeni/oddluzeni-krok-za-krokem>.

³ PROKOP, Daniel, 2022. *Slepé skvrny: o chudobě, vzdělávání, populismu a dalších výzvách české společnosti*. Třetí vydání. Brno: Host. s. 113-137. ISBN 978-80-275-1078-8.

2 PŘÍČINY VZNIKU EXEKUCÍ

Produktem konzumní společnosti je vysoká úroveň zadluženosti obyvatelstva. Zadluženost postihuje jednotlivce, rodiny a firmy. Konzumní společnost je takové uspořádání společnosti, kde dochází ke spotřebě materiálů, zboží a služeb v průměře nad základními potřebami. Spotřeba materiálních statků je považována za hlavní hodnotu a měřítko úspěchu jednotlivce a rodiny.⁴

Souhrn příčin vzniku zadluženosti obyvatel a následně exekucí je několik a mají svůj vývoj, který záleží na prostředí a důvodech jejich vzniku. Jedná se tyto příčiny:

2.1 Neuvážený nákup produktů a služeb

Produkty a služby, které překračují finanční možnosti jednotlivce nebo domácnosti. Tuto skupiny dlužníků tvoří především mladí lidé s nízkou úrovní vzdělání bez znalosti ekonomických pravidel. Prakticky jsou obětí nevyhlášené soutěže mezi nižší společenskou třídou a majetnějšími vrstvami obyvatel, kde se chtějí vyrovnat v úrovni vlastněných motorových vozidel, luxusního oblečení, sportovního vybavení a luxusních dovolených. Jedná se o osoby s krátkou profesní praxí. To odpovídá i výši jejich majetku a výdělku. Při krizových stavech jejich zaměstnavatelů bývá obvykle tato skupina prioritně na seznamu propouštěných osob. V důsledku krátké profesní praxe tato skupina nedisponuje bohatými finančními zdroji, a proto jsou nuceni na své nákupy těchto luxusních produktů získávat půjčky. Brzy se však dostanou do situace nedostatku finančních prostředků na splácení půjček a jsou často ohroženi i ztrátou zaměstnání.⁵

2.2 Závislost na herních automatech (gamblerství) a dalších typech sázek

V současnosti, kdy dochází k omezování míst s herními automaty a působí i osvěta, tyto případy mírně klesají. Tato závislost má vliv na rychlou ztrátu

---

⁴ FINANČNÍ VZDĚLÁVÁNÍ - PROJEKT FINANČNÍCH ASOCIACÍ, 2021. *JAK SE VYHNOUT DLUHOVÉ SPIRÁLE*. [online]. [cit. 2024-01-15].

Dostupné z: <https://www.financnivzdelavani.cz/jak-na-to/zlomove-situace/oddluzeni/oddluzeni-krok-za-krokem>.

⁵ KRÁLOVÁ, Lenka; PROUZA, Tomáš; KIČMEROVÁ, Lada; MALECKÁ, Eva; STRNAD, Michal; „a další“. *Krotitelé dluhů: průvodce vaším rodinným rozpočtem*. 1. vydání. Praha: Plot, 2009. s. 84 – 86, ISBN 978-80-7428-017-7.

finančních zdrojů zúčastněných hráčů. Hráči při vidině rychlé a velké výhry značně riskují a snadno o své finanční zdroje přicházejí. Rychlá ztráta finančních zdrojů vede k osobním problémům. Pro hráče je obvyklé pro získání finančních zdrojů čerpat své osobní prostředky a úspory. Po vyčerpání těchto finančních zdrojů mohou být na pořadu rodinné finance a majetky. Pro hazardní hráče je typický vývoj po vyčerpání osobního a rodinného majetku přechod na půjčky od bankovního a nebankovního sektoru. Když míra zadlužení překročí přijatelnou mez, tak je poskytování dalších půjček zastaveno. Pak hrozí u některých těchto jedinců přechod na formu získání dalších finančních prostředků nelegální cestou tzn. páčáním drobné kriminální činnosti – krádeže, podvody, zpronevěry. Takto nezákonně získané finance pak slouží jako startér vedoucí k další hře na automatech a k většímu prohloubení jejich závislosti. ⁶

2.3 Závislost na užívání návykových látek (alkohol a drogy)

Tento způsob je nejvíce nebezpečný pro společnost. Drogově závislý jedinec často přichází o zaměstnání. Pro získání prostředků na nákup drog nebo alkoholu začne využívat tato osoba formy zadlužení – půjčky. Ještě horší jsou případy páčání kriminálních činů. Pro závislého člověka přestává být prioritou být zaměstnán. Pracovní povinnosti ho obtěžují a ztrácí veškerou motivaci na udržení svého zaměstnání. To vede k výraznému poklesu jeho pracovního výkonu a kvality práce. Následuje obvykle ztráta zaměstnání, narušení a ztráta rodinných vztahů. Pak je to jen krůček ke konání kriminálních činů. Tito jedinci se nejdříve snaží prodat věci, které jsou součástí rodinného majetku. Pak svou kriminální činnost rozšíří mimo rodinu. Tím má tento závislý jedinec jen krůček ke ztrátě svobody a pobytu ve vězení za své trestní přestupky. Jestli měl tento jedinec své bydlení, tak neplněním svých závazků se ocitá na cestě k jeho ztrátě a stává se z něj postupně bezdomovec. Tento stav je významnou překážkou k návratu zpět do běžné společnosti a tento jedinec se ocitá na okraji společnosti. ⁷

---

⁶ STÁTNÍ ZDRAVOTNÍ ÚSTAV, 2024. *Patologické hráčství (gamblerství)*. [online]. [cit. 2024-01-15]. Dostupné z: <https://www.nzip.cz/clanek/255-gamblerstvi>.

⁷ PSYCHIATRICKÁ NEMOCNICE HAVLÍČKŮV BROD, 20. 5. 2021 0:38n. I. *Závislost na návykových látkách*. [online]. [cit. 2024-01-15]. Dostupné z: <https://www.pnhb.cz/psychiatricke-texty/zavislost-na-navykovych-latkach>.

2.4 Nerespektováním přikázaných plateb za služby (např. odvoz odpadků nebo pojištění).

Jedná se o kumulaci nezaplacených poplatků za drobné služby, způsobené nepořádností dlužníka nebo jeho chybnou představou, že věřitel na dlužníka pro nízký dluh zapomene a nebude dluh vymáhat. Dlužník často zkouší únik z dluhu, tak že se odstěhuje a změní adresu. I před touto překážkou věřitel necouvne a pomocí exekutora dokáže dlužníka dohnat. Z těchto drobných dluhů se přes penále a výdaje exekutora nakumuluje částka, která může být větší než jistina dluhu. Stává se, že tyto dluhy také vznikly zadlužením jejich rodičů, kteří zaplacení dluhů ignorovali. Když dosáhnou děti plnoletosti, přechází tyto dluhy na dospělé děti, od kterých pak probíhá exekuční vymáhání dluhů.⁸

2.5 Nezaplacením udělených pokut

Nezaplacením udělených pokut jako jsou např. černé jízdy ve veřejných dopravních prostředcích. Na vzniku těchto dluhů mají velký podíl děti, které přidělené prostředky od rodičů nepoužijí na zaplacení jízdného, ale řeší to formou černé jízdy. Ušetřené prostředky za jízdné použijí děti na jiné účely, s kterými by nesouhlasili rodiče. Při dosažení věku dospělosti jsou dlužné děti nuceni formou exekučního příkazu k úhradě dluhu. Zde opět může dojít vlivem nákladů exekutora a penále k významnému navýšení dluhu.⁹

Vysoká úroveň zadluženosti obyvatel je příčinou nárůstu počtu exekucí, které jsou doprovodným jevem současné společnosti. Firmy, které v konzumní společnosti nabízí zboží a služby k uspokojení požadavků konzumentů, vyvíjejí stále větší úsilí, aby se jim podařilo své produkty u obyvatelstva co nejvíce uplatnit. Všude přítomné reklamy se snaží vyvolat u obyvatel pocit, že když nevyužijí jejich nabídky reklamy k nákupu prezentovaného zboží nebo služeb, velice chybují a připravují se o nevšední zážitky a v případě podpůrných léků a kosmetiky o deklarované až zázračné účinky. Reklamy nejsou ještě tak agresivní, jelikož

---

⁸ MĚŠEC.CZ, 2016. *Můžete se vyhnout placení poplatků za komunální odpad?* [online]. [cit. 2024-03-01]. Dostupné z: <https://www.mesec.cz/clanky/muzete-se-vyhnout-placeni-poplatku-za-komunalni-odpad/>.

⁹ MĚŠEC.CZ, 2017. *Jedu jen 3 zastávky, to mě nechytí. Kolik stojí jízda „načerno“?* [online]. [cit. 2024-03-01]. Dostupné z: <https://www.mesec.cz/clanky/jedu-jen-3-zastavky-to-me-nechytikolik-stoji-jizda-na-čer-no/>.

se jedná o izolovaný jednosměrný kontakt prodejců zboží a služeb s potenciálním zákazníkem. Zde závisí na rozhodnutí jedince, zda na reklamu reaguje a rozhodne se nabízený produkt koupit.

Daleko agresivnější působení na potenciálního zákazníka je aktivní kontakt prodejce se zákazníky přes komunikační kanály formou telefonického rozhovoru nebo komunikace na internetu. Řada firem provozuje Call Centra, která komunikují přímo s potenciálními zákazníky a přesvědčují je často agresivně o výhodnosti nabízených produktů a nutí je k jejich nákupu. Call Centra disponují mnohdy nelegálně získanými databázemi čísel mobilních telefonů, což jim umožňuje provádět řízenou komunikaci se zákazníky. V poslední době platí legislativní omezení těchto kontaktů, což by mělo chránit zákazníky před tlaky prodejců. Toto nařízení¹⁰ je mnohokrát překračováno a obcházeno. Nabízené produkty prostřednictvím Call Center nejsou pro život tak důležité a k jejich nákupu je zákazník přesvědčován lacinými líbivými argumenty a často i pod silným nátlakem. Další forma ovlivňování zákazníků jsou prezentační akce pro pozvané návštěvníky.

Tlakům reklamy¹¹ a přímého působení na zákazníka často řada jedinců podlehne a neodolá lákavé nabídce. Tím dochází ke zvyšování spotřeby obyvatelstva často v situacích, kdy zákazník nedokáže objektivně posoudit své ekonomické možnosti a podlehne líbivé nabídce. Důležitou roli zde hraje i určitá společenská prestiž, kdy se jedinec nebo domácnost srovnává se svým okolím v úrovni konzumace zboží a služeb, které konzumní společnost nabízí. Forma srovnávání je ve vybavenosti jedince nebo členů domácnosti luxusním oblečením, drahými luxusními sportovními potřebami a dopravními prostředky a ve spotřebě exotických drahých dovolených. Důležitým faktorem je i úroveň bydlení. Aby jedinec nebo rodina obstály ve srovnání se svým okolím, rozhodují se k nákupu drahých nemovitostí a s tím souvisejících hypotečních půjček. Může se i stát, že při neschopnosti splátek hypotéky, mohou dlužníci o svůj majetek přijít v důsledku exekuce.

---

¹⁰ VEŘEJNÝ OCHRÁNCE PRÁV, 2022. *Nezákonná reklama*. [online]. [cit. 2024-03-01]. Dostupné z: <https://www.ochrance.cz/letaky/nezakonna-reklama/nezakonna-reklama.pdf>.

¹¹ JATODOKAZU.CZ, 2016. *Reklama jako cesta do neštěstí*. [online]. [cit. 2024-03-04]. Dostupné z: <https://www.jatodokazu.cz/reklama-cesta-do-nesesti/>.

Aby byly tyto aspekty naplněny a když jedinec nebo rodina nedisponují dostatečnými finančními prostředky k pokrytí svých požadavků, přichází na řadu využívání půjček a úvěrů, které jsou pro tento účel v širokém sortimentu nabízeny. O výhodnosti nabízených půjček a úvěrů lze často pochybovat. Mnoho půjček překračuje úroveň dobrých mravů a hraničí až s lichvou. Vzniklý dluh často převyšuje ekonomické možnosti dlužníka nebo rodiny. Někdy do procesu splácení dluhu dramaticky vstupuje i změna životní situace dlužníka. Jedná se o nemoci, ztrátu lukrativního zaměstnání, úmrtí v rodině a další vlivy. To vše má vliv na schopnost dlužníka splácet své dluhy. Věřitelé neúprosně trvají na dodržení splátkového kalendáře a netolerují vzniklá zpoždění ve splácení. Tento stav může vrcholit až věřitelovým podáním žádosti o exekuci.¹²

---

¹² KRÁLOVÁ, Lenka; PROUZA, Tomáš; KIČMEROVÁ, Lada; MALECKÁ, Eva; STRNAD, Michal; „a další“ *Krotitelé dluhů: průvodce vaším rodinným rozpočtem*. 1. vydání. Praha: Plot, 2009. s. 6. ISBN 978-80-7428-017-7.

3 PROCES EXEKUČNÍHO ŘÍZENÍ

Když dlužník neplní podmínky splátek dluhu a s věřitelem se nedohodne na jejich zmírnění nastává následně po tomto nepříznivém vývoji situace dlužníka stav zahájení procesu exekuce. Proces zahájení exekuce totiž musí probíhat podle státem stanovených pravidel. Probíhá podle zákona č. 120/2001Sb exekuční řád¹³. Aby se věřitel dostal co nejrychleji a nejefektivněji to, co mu náleží, podá vybranému exekutorovi exekuční návrh. Tím je zahájeno exekuční řízení. Pokud bude mít věřitel pravomocný a vykonatelný exekuční titul dle zák. č. 120/2001Sb § 4 exekuční řád¹⁴, požádá exekutor soud o pověření a nařízení exekuce. Do okamžiku vydání soudního usnesení o pověření k vykonání exekuce není exekutor oprávněn zjišťovat nic o dlužníkově majetku ani jej pro potřeby exekučního řízení zajišťovat.

Vydáním soudního pověření, dostane exekutor zmocnění k tomu, aby jednal. Znamená to, že začne dohledávat dlužníkův majetek, který by bylo možné exekučně postihnout. Například obesílá banky a kampeličky s dotazem, zda u nich nemáme vedeny účty, pošle zprávu zaměstnavateli dlužníka, zjišťuje na katastru nemovitostí majetek dlužníka. Všechny tyto instituce musí s exekutorem spolupracovat a musí mu požadované údaje poskytnout. Na základě vydaného soudního pověření budou údaje o exekuci zapsány do rejstříku zahájených exekucí, který spravuje Ministerstvo spravedlnosti ČR.

Exekutor po Usnesení soudu o exekuci a dohledání majetku dlužníka začne vybraný majetek zajišťovat formou Exekučních příkazů. Pak teprve informuje dlužníka o zahájení exekuce. K postižení a blokaci majetku dochází ještě před tím, než je dlužník o zahájení exekučního řízení vůbec informován. O exekuci se dozvídá často až když má zablokovaný bankovní účet nebo dochází ke srážkám z jeho mzdy. V celkové ceně jistiny dluhu dochází k jejímu nárůstu o náklady spojené s exekučním řízením a případně úroky. Tyto náklady jsou fixní

---

¹³ZÁKONY PRO LIDI, 2024. *Exekuční řád*. [online]. [cit. 2024-01-15]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-120?text=exekuce>.

¹⁴JUSTICE.CZ, 2024. *Exekuční titul*. [online]. [cit. 2024-01-15]. Dostupné z: <https://exekuce.justice.cz/exekucni-titul-2/>.

a často u malých částek dluhů několika násobně překračují jistinu vlastního dluhu. Do navýšení jsou zahrnuty i náklady věřitele, jako poplatky za advokáta apod.

Soudní Exekutor na základě Usnesení soudu vydá Exekuční příkaz a informuje dlužníka o podmínkách exekuce. Exekuční příkaz je rozhodnutí, ve kterém exekutor stanoví, jakým způsobem bude provedena exekuce a jaký majetek dlužníka bude v exekuci použit. Hraje zde roli i velikost dluhu. Musí být však respektována důstojnost a lidská práva každého dlužníka.^{15 16}

3.1 Způsoby vedení exekucí jsou následující:

3.1.1 Srážkou ze mzdy dlužníka.

Exekutor vydá příkaz zaměstnavateli dlužníka ke srážce ze mzdy. Tato srážka je zákonná povinnost zaměstnavatele a musí jí plnit. Jinak jsou proti němu uplatněny sankce. Použití tohoto způsobu exekuci závisí na velikosti dluhu a výši mzdy. Dlužníkovi musí zůstat nezabavitelná částka po srážce ze mzdy, potřebná pro pokrytí nezbytných životních nákladů dlužníka. Dlužník se často brání fluktuací, kdy rychle mění své zaměstnavatele. Nebo zvolí příjem nezabavitelných sociálních dávek a případně pracuje na černo. To vše negativně následně ovlivní výši jeho starobního nebo invalidního důchodu.

3.1.2 Obstavením bankovních účtů dlužníka

Použití tohoto způsobu stanoví exekutor jeho výběr závisí na velikosti dluhu a stavu účtu dlužníka. Může dojít k obstavení více účtů dlužníka. Pro exekutora je tento způsob optimální, protože umožňuje jednorázově získat pro splátku dluhu větší sumu.

3.1.3 Prodejem majetku dlužníka movitého i nemovitého

snížení prodejní ceny pod reálnou hodnotu a znehodnocení majetku, prodávaného v exekuci. Tento způsob exekuce není optimální pro dlužníka. Majetek je prodáván formou veřejné dražby, kde může dojít ke

---

¹⁵TRIPES, Antonín. *Exekuce v soudní praxi*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006. s. 3–4, ISBN 80-7179-489-9.

¹⁶WOLFOVÁ, Jitka; ŠTIKA, Martin, 2016. *Soudní exekuce*. 1. vyd. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer. s. 335. ISBN 978-80-7552-427-0

Jaký majetek dlužníka bude exekucí postižen rozhoduje exekutor v rámci Exekučního příkazu. Exekuční příkaz musí respektovat i práva dlužníka jako zachování nedotknutelných prostředků na nezbytné životní výdaje a předměty osobní spotřeby.

Exekuci movitých věcí nepodléhají věci, které dlužník nezbytně potřebuje k uspokojování hmotných potřeb svých a své rodiny nebo k plnění svých pracovních úkolů. Ustanovení § 322 odst. 2 občanského soudního řádu uvádí příklady věcí, které jsou při provádění exekuce považovány za obvyklé vybavení domácnosti a nepodléhají tedy exekuci. Jedná se zejména o lůžko, stůl židle, kuchyňskou linku, kuchyňské nářadí a nádobí, ledničku, sporák, vaříč, pračku, vytápěcí těleso, palivo, příkrývky a ložní prádlo, pokud objem takových věcí nepřesahuje rozsah obvyklého vybavení domácnosti. U řemeslníků se jedná o nástroje a zařízení, které potřebuje dlužník k vykonávání své pracovní činnosti.

Vydáním exekučního příkazu začíná běžet 15denní lhůta během které může dlužník využít možnost uhradit dluh za zvýhodněných podmínek – o 50 % se snižuje odměna soudního exekutora a náhrady jeho hotových výdajů.

Vrcholem exekuce je prodej majetku dlužníka ve veřejné dražbě. Majetek je často vydražen za nižší cenu, než je skutečná hodnota draženého majetku. Tím dochází k výraznému znevýhodnění dlužníka. Majetek dlužníka je prodejem ve dražbě značně znehodnocen. Často předmětem dražby je nemovitost dlužníka, kde po dražbě ztrácí dlužník možnost vlastního bydlení. Tento stav by měl sloužit jako odstrašující případ pro dlužníky před žádostmi o půjčky nebo úvěr.

Složitější situace nastává, když dlužník bydlí ve společné domácnosti s další rodinou nebo když se jedná rodinu, která je v exekuci. Když exekutor stanoví pro úhradu dluhu prodej majetku a nejsou k dispozici doklady o jeho nabytí, tak se může stát, že do prodeje majetku formou dražby, označeného exekutorem se neprávem dostane majetek i ostatních členů rodiny, kteří nejsou v exekučním řízení a může dojít k jeho prodeji v dražbě. Tyto nevinné osoby mohou být neprávem připraveny o svůj majetek.

Když je exekucí postižena rodina s dětmi, jsou děti nejvíce zranitelné. Omezení finančních prostředků má velice neblahý vliv na nezletilé děti v rodině, když jejich výchova neprobíhá v optimálních podmínkách. Tyto děti si mohou přenést negativní následky i do jejich dospělosti a je obtížné na tuto zkušenost zapomenout. Děti mohou být zatíženy nezralým chováním svých rodičů a může nastat ohrožení stavu i jejich budoucích rodin.

V některých případech může nastat i rozpad rodiny dlužníků s nezletilými dětmi. Když rodiče neposkytují dětem dlouhodobě odpovídající kvalitní výchovu a zanedbávají je, může dojít k soudně nařízenému odebrání dětí od rodiny a jejich umístění do výchovného ústavu. Výchovné ústavy nejsou zárukou kvalitního vlivu a výchovy na umístěné děti. Ztráta kontaktu dětí s rodiči neblaze ovlivňuje jejich dospívání a výrazně se tato skutečnost promítne do kvality jejich dalšího života v dospělosti se všemi negativními vlivy, které byly tímto řešením vyvolány. Tím je negativně poznamenám psychologický vývoj takto postižených dětí.^{17 18}

---

¹⁷ KASÍKOVÁ, Martina; ŠIMKA, Karel, 2017. *Exekuční řád: komentář*. 4. vydání. Beckova edice komentované zákony. V Praze: C.H. Beck. s. 1143 ISBN 978-80-7400-630-2

¹⁸ EXEKUCEINFO.CZ, 2023. *Exekuce - vše, co potřebujete vědět*. [online]. [cit. 2024-01-15]. Dostupné z: <https://www.exekuceinfo.cz/pruvodce/exekuce>.

4 STATISTICKÉ PŘEHLEDY EXEKUCÍ

Exekutorská komora České republiky spravuje Centrální evidenci exekucí (CEECR). Tato databáze obsahuje informace o probíhajících exekucích v České republice. Do této Centrální evidence exekucí lze nahlížet na webu <https://www.exekuceinfo.cz/>¹⁹. Do Centrální evidence exekucí musí ze zákona soudní exekutoři povinně vkládat informace o všech probíhajících exekucích. Nahlížet do evidence může kdokoliv, dotaz je však zpoplatněn. V exekučním rejstříku lze zkontrolovat fyzické i právnické osoby. Tato databáze je využívána k prověřování dlužníků a k přihlášení pohledávek od dalších věřitelů.

Výpis z Centrální evidence exekucí je možné využít i v následujících případech obchodních nebo společenských aktivit při navazování kontaktu s prověřovanou osobou, která je v evidenci exekucí:

- Pronájem bytu a nejsou k dispozici informace o nájemníkovi.
- Při koupi auta od fyzické osoby.
- Půjčka peněz v rodině nebo známému.
- Když je navazován kontakt s novým partnerem a je plánováno soužití.
- Při koupi nemovitosti od fyzické osoby.
- Při nábore nového zaměstnance.

Tyto informace mohou ochránit jednotlivce a firmy před případným podvodným jednáním a ochraňují jeho majetek před nezákonným postupem. Výpis z Centrální evidence exekucí těmto nepříjemnostem dokáže účinně předejít.

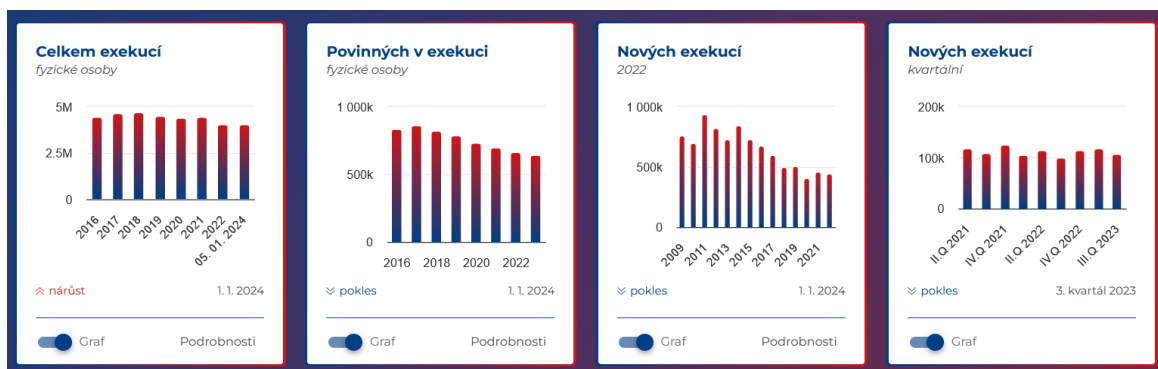
Velký vliv na úroveň zadlužení má geografická poloha bydliště dlužníka. V oblastech s vysokou úrovní nezaměstnanosti a nižší úrovní nabídek zaměstnání a industrializace je úroveň zadluženosti výrazně vyšší než v aglomeracích s vyšší úrovní industrializace a nižší úrovní nezaměstnanosti. Má na to vliv i skladba obyvatelstva.

Oblasti s vyšší úrovní migrace se nacházejí v počtu exekucí v horší úrovni ve srovnání s ostatními regiony. Vysoká migrace obyvatel negativně ovlivňuje

---

¹⁹EXEKUCEINFO.CZ, 2024. *OKAMŽITÉ OVĚŘENÍ INFORMACÍ Z REGISTRU EXEKUCÍ!*. [online]. [cit. 2024-03-03]. Dostupné z: <https://www.exekuceinfo.cz/>.

Obrázek 2 Vývoj počtu exekucí v ročních cyklech²¹

Vývoj počtu exekucí v ročních cyklech²²

Z grafů na Obr. č. 2 je patrná klesající tendence v počtu exekucí ve srovnání s předchozími roky. To svědčí, že podpora společnosti v zadluženosti obyvatel přináší efekt.

Tabulka 1 Stav exekucí v roce 2022 a změna od roku 2021²³

Stav exekucí v roce 2022	Stav 2022	Změna od 2021
Počet osob v exekuci	668 tis.	-5,5 %
Počet osob s 10 a více exekucemi	149 tis.	-9,3 %
Podíl osob v exekuci	7,6 %	-0,3 %
Celkový počet exekucí	4,1 mil.	-8,0 %
Celková vymáhaná částka	620 mld. Kč	

Ze statistických údajů uvedených v tabulce č.1 dle Exekutorské komory ČR je patrné mírné zlepšení ve srovnání s rokem 2021. Varovný je údaj u počtu exekucí více než 10 na osobu a podílu počtu osob v exekuci. V České republice je nyní evidováno současnosti 4 086 421 exekucí na 667 726 osob. Každý 16. Čech (včetně dětí) je tedy v exekuci. Zadlužených Čechů pak bude nejspíš ještě mnohem víc. To není radostná bilance. Dluhy jsou u nás tedy problém

²¹ EXEKUTORSKÁ KOMORA ČESKÉ REPUBLIKY, 2024. *Statistiky*. [online]. [cit. 2024-01-15]. Dostupné z: <https://statistiky.ekcr.info/statistiky>.

²² EXEKUTORSKÁ KOMORA ČESKÉ REPUBLIKY, 2024. *Centrální evidence exekucí* [online]. C [cit. 2024-01-15]. Dostupné z: <https://www.ceecr.cz>.

²³ EXEKUTORSKÁ KOMORA ČESKÉ REPUBLIKY, 2024. *Centrální evidence exekucí* [online]. C [cit. 2024-01-15]. Dostupné z: <https://www.ceecr.cz>.

a je třeba vědět, jak a kde dluhy zjistit a jak se dostat z dluhů, aby člověk nespadol do exekuce. Exekuce je totiž ten nejhorší způsob pro dlužníky, jak vyřešit dluhy.

V hodnocení úrovně zadluženosti jednotlivců nebo rodin se používá následující klasifikace:

4.1 Platební neschopnost

Platí pro případ dlužníka, který současně má více věřitelů (tedy nejméně 2) a jeho peněžité závazky jsou déle než 30 dní po splatnosti. Jeho majetková situace neposkytuje možnost uspokojení pohledávky splátek dluhů.²⁴

4.2 Zadlužení a předlužení

Jedná se o dlužníka, který má více věřitelů (nejméně 2) a souhrn jeho závazků převyšuje celkovou hodnotu jeho majetku ²⁵

---

²⁴ BPX. 2008. *Platební neschopnost, insolvency*. [online]. [cit. 2024-01-15]. Dostupné z: <http://www.bpx.cz/platebni-neschopnost-insolvency/>.

²⁵ MINISTERSTVO FINANČÍ. 2014. *Zadlužení a předlužení*. [online]. [cit. 2024-01-15]. Dostupné z: <https://financnigramotnost.mfcr.cz/cs/rodinne-finance/zadluzeni-a-predluzeni>.

5 PREVENCE PŘED EXEKUCÍ

Když hrozí nebezpečí exekuce jedincům nebo domácnostem, platí zde zásada vyhnout se všem dluhům za produkty, které nejsou životně důležité. Je nutné nepropadnout návnadám konzumní společnosti, která motivuje k nákupům životně nedůležitých statků. Tím se předejde všem nesnázím, které pramení z případného zadlužení a následné exekuce. Vždy je třeba pečlivě zvážit možnosti případného zadlužení. Půjčku nebo úvěr použít jen v případech, které zásadně kvalitativně ovlivní život. Jako např. výhodný nákup nemovitosti, který výrazně zvýší kvalitu životních podmínek formou samostatného bydlení nebo náklady na studium nebo zahraniční stáž, které výrazně přispějí ke kariernímu růstu zadluženého jednotlivce. Rozhodně je důležité nepoužít půjčku na nákup dárků, luxusních předmětů, jejichž cena překročuje možnosti jednotlivce nebo domácnosti a v poslední v řadě půjčkou hradit exotické a drahé dovolené. Ne všechny půjčky lze hodnotit negativně. Řešení situace vlastního bydlení formou hypotéky je příkladem účelného využití půjčky. Zde je však nutné podrobit možnosti splácení hypotéky podrobné analýze a mít v záloze náhradní řešení, když by došlo ke ztrátě finančních zdrojů v důsledku nemoci, ztráty zaměstnání a dalších příčin, na které nemá dlužník vliv.

Když dojde k použití půjčky nebo úvěru, tak dlužník musí pečlivě sledovat splácení dluhu, aby nedošlo ke stavu narušení splátkového kalendáře. V případě ohrožení termínů splátek dluhu je třeba aktivovat možné finanční zdroje²⁶. Jedná se o:

5.1 Minimalizovat nezbytné výdaje

Minimalizovat veškeré nezbytné výdaje na potraviny, oblečení, zábavu a případně dovolenou.

5.2 Nepožadovat další půjčky

V žádném případě neřešit situaci další půjčkou většinou s horšími podmínkami než původní půjčka. Tímto řešením dojde k odstartování dluhové spirály a dlužník by se ocitá v tzv. dluhové pastí. Lepší řešení v tomto případě je požádat o pomoc

---

²⁶ BANKROT, 2024. *Oddlužení*. [online]. [cit. 2024.01-15]. Dostupné z: <https://www.ebankrot.cz/>.

rodinu nebo přátele, kde se dá očekávat, že případná záchranná půjčka nebude zatížena tak vysokými úroky.

5.3 Zrušení trvalých příkazů v bance

Zrušit některých trvalé příkazy jako stavební spoření nebo důchodové připojištění. Po zlepšení situace je možné v těchto aktivitách pokračovat.

5.4 Prodej nepotřebného majetku

Prodej nepotřebných nemovitostí a předmětů přes inzerci, Bazar nebo internet, které lze postrádat pro běžný život případně prodej nemovitosti.

5.5 Zvýšení příjmů

Nalézt vhodný přivýdělek k normální mzdě, když to dovolí zdravotní stav dlužníka. Jedná se o formu brigády, vedlejšího zaměstnání, doučování nebo změnou stávajícího zaměstnání za lépe placené.

Tato opatření povedou ke zvýšení finančních možností ve splácení dluhů a oddálí nebezpečí exekuce.

Prevenici před exekucí napomáhá i zlepšení ekonomické gramotnosti. Řada škol zařadila do svého výukového plánu tematiku hospodaření s finančními prostředky, formy ochrany před nadměrným zadlužením a jak optimálně postupovat pro zamezení případné finanční krize. Tím jsou absolventi těchto škol připraveni se optimálně vyrovnat v následném životě s případnými ekonomickými problémy a předejít případným exekucím.

Vše je založeno na morálních vlastnostech dlužníka, zda dokáže překonat zhoršení své životní úrovně a je schopen rasantně omezit svůj životní standard. Není to jednoduchá situace a vyžaduje to vysokou vůli, sebeovládání a zodpovědnost ke svému okolí. K tomu musí dlužníkovi pomáhat celé jeho okolí, rodina, přátelé a kolegové v zaměstnání. ²⁷

---

²⁷ KRÁLOVÁ, Lenka; PROUZA, Tomáš; KIČMEROVÁ, Lada; MALECKÁ, Eva; STRNAD, Michal; „a další“. *Krotitelé dluhů: průvodce vaším rodinným rozpočtem*. 1. vydání. Praha: Plot, 2009. s. 84 – 86, ISBN 978-80-7428-017-7.

6 SOCIÁLNÍ DOPADY NA DLUŽNÍKY V EXEKUCI

6.1 Zadlužení jednotlivce nebo rodiny

Když dlužník splácí své finanční závazky v souladu se splátkovým kalendářem, je to stav, který umožňuje dlužníkům tuto situaci přežít. Dlužník musí však v této situaci zmobilizovat veškeré své finanční zdroje (snížení životních nákladů, redukce trvalých plateb, vyřadit z rozpočtu všechny zbytečné výdaje a pokusit se zvýšit své finanční příjmy formou přivýdělku nebo změnou lépe placeného zaměstnání a případně prodejem nepotřebných věcí). To vyžaduje vysokou sebekázeň a ovládání. Těmito vlastnostmi nedisponuje však každý dlužník a nedokáže dlouhodobě tyto zásady dodržet a použít. Pak dlužníkovi hrozí nebezpečí vyhlášení exekuce, z které je velice obtížný návrat.

Toto úsilí dlužníka je často ovlivněno vnějšími vlivy bez zásahu dlužníka. Jedná se o stavy ztráty zaměstnání, nemoc, rozvod a další příčiny. To pak klade zvýšené nároky na solventnost dlužníka nebo domácnosti, které nemusí být vždy optimálně nastaveny. Poté může nastat nechtěná situace, kdy dlužník přestává plnit termíny splátek ve splátkovém kalendáři a dochází ke zpoždění plateb. Dlužník se může pokusit o dohodu s věřitelem na zmírnění splátkového kalendáře. Záleží však na vůli věřitele, jestli dlužníkovi žádosti vyhoví. Dlužník nemá na případné úlevy ve splátkovém kalendáři žádný právní nárok a záleží jen na sociálním cítění věřitele.

Když nastane neudržitelný stav ve splácení dluhu, může věřitel požádat o zahájení exekučního řízení. Exekuční návrh se podává u soudního exekutora. Soudní exekutor musí nejprve požádat exekuční soud o to, aby byl vedením exekuce pověřen. V okamžiku, kdy je soudnímu exekutorovi exekuční návrh doručen, je exekuční řízení zahájeno. V období exekučního řízení se postavení dlužníka výrazně zhoršuje. Náklady na úhradu dluhu se výrazně zvyšují, kde k jistině dluhu a úroků přistupují ještě výdaje exekutora, které mohou při dlouhém trvání exekučního řízení převýšit i jistinu dluhu.

Exekutor stanoví, z jakého majetku dlužníka bude dluh a další poplatky spláceny. Nejpriznivější situace je forma srážek ze mzdy za předpokladu, že dlužník má trvalý příjem a výška srážky ze mzdy snižuje zůstatek mzdy na hodnotu

nezastavitelného minima pro životní náklady dlužníka. Tato forma exekuce se užívá většinou pro nižší úroveň dluhů. Jsou však situace, kdy dlužník má více exekucí na své dluhy. Pak nemusí forma srážek ze mzdy postačovat. Poté nastupují další drastičtější formy exekuce dlužníka. Tyto možnosti jsou obstavení všech účtů dlužníka v bance a v nejhorším případě následuje prodej majetku dlužníka v dražbě. Prodej majetku dlužníka v dražbě je nejvíce citelný. Může směřovat až ke ztrátě bydlení dlužníka, které nejbolestněji zasáhne do života dlužníka. To může přispět k rozpadu rodiny. V případě nezletilých dětí v rodině je situace ještě tragičtější. Děti ztrácí rodinné zázemí a zhoršuje se rapidně kvalita jejich výchovy. Tento stav může vyvolat situaci, že jsou děti rozhodnutím soudu rodičům odebrány a jsou umístěny do výchovných ústavu. Toto je nejhorší dopad na kvalitu další výchovy dětí.

Ztráta bydlení je jen malý krůček, aby se dlužník stal bezdomovcem. Po ztrátě bydlení chybí dlužníkovi veškeré zázemí a soukromí. Stává se z něj bezdomovec a psanec bez společenského postavení. Tento neutěšený stav limituje možnosti dlužníka získat znova pracovní příležitost a opět se důstojně zapojit do společnosti. Mnohdy se dlužník nedokáže srovnat s touto složitou situací.

Často dochází k rozvodu dlužníkova manželství. Když jsou v rozvedeném manželství nezaopatřené děti, má dlužník soudně přikázáno platit výživné. To dlužníkovi ještě více komplikuje jeho finanční situaci a omezuje jeho schopnost splácet dluhy. Když neplní placení výživného delší dobu, hrozí mu soudní žaloba případně i vazební stíhání. To negativně ovlivní jeho sociální situaci.

Když je dlužník citově labilní, může podlehnout pokušení brát drogy a konzumovat v nadmíru alkohol. K získání prostředků na nákup drog nebo alkoholu nedisponuje však dlužník finančními prostředky. Proto se ocitá často na hraně zákona. Pak dlužník tyto situace řeší formou krádeží, násilí a dalšími recidivami. Dlužník se nachází v beznadějně situaci a hrozí mu případné postihy za kriminální chování. To přispívá ke zvyšování úrovně kriminality společnosti a představuje to tragický konec případu zadlužení. U labilních dlužníků hrozí, že hledají východisko ze své složité situace i formou sebevražd.

Tento stav představuje dluhovou past, z které není prakticky možný žádný únik. Dlužník se dostává do neřešitelné situace, z které není schopen vlastními silami

a schopnostmi nalézt východisko. Jedině ho může zachránit pomoc přátel nebo rodiny a případně možnost získání pobytu v azylovém bydlení. Společnost je si vědomá této neřešitelné situace, a proto nabízí jako východisko proces oddlužení tzv. Insolvency. Insolvency je však prakticky využitelná v počátečních fázích začínající exekuce, kdy dlužník má ještě nějaké pravidelné příjmy.

Zadluženost přináší negativní vliv na zdravotní stav dlužníků. Bylo zjištěno, že předlužení lidé mají častěji zdravotní problémy, v důsledku, kterých musí často navštěvovat lékaře, čímž se zároveň zvedají jejich výdaje za léky a omezuje to jejich pracovní aktivity. Nejčastěji se objevují nemoci jako zvýšený krevní tlak, mrtvice, infarkt nebo cukrovka, které způsobuje permanentní stres a úzkost pramenící z obtížné dluhové situace. To může vést i k závažnějším zdravotním problémům. Dlužníci jsou v trvalém psychickém tlaku, který vyvolává pocity a stavy bezmocnosti, frustrace, apatie, marnosti a beznaděje na jejich situaci. Dlužníci často přestávají své půjčky zvládat a nevědí, jak mají dále postupovat. Zkušenost s dluhy je pro jedince značně traumatická, stresující a může je přivést až ke spáchání sebevraždy. Pocit neřešitelnosti situace může být pro dlužníka impulz ke konečnému řešení situace, kdy už se nebude muset se svými dluhy nadále trápit.²⁸

6.2 Zadluženost firem

Zadluženost firmy znamená větší ekonomické důsledky než zadlužení jednotlivce. Zde jsou postiženi jak zaměstnanci, tak i zákazníci a věřitelé. V případě firem jsou dluhy věřitelům výrazně vyšší než u dluhů jednotlivců. Věřitelé jsou často společnosti, které dodávají energie a suroviny potřebné pro činnost zadlužené firmy. Tyto dluhy jsou výrazně vyšší než u jednotlivců a rodin. Zaměstnancům hrozí ztráta zaměstnání a následně vyplácení podpory v nezaměstnanosti. Tím je zatěžován státní sociální systém. Výše pohledávek a škody z dluhů firem jsou výrazně vyšší. Při úpadku firmy může dojít k několika různým situacím. Vlastníci firmy se musí rychle rozhodnout, jak budou dále v dané situaci postupovat. Jakékoliv prodlení znamená extrémní nárůst dluhů. Snahou všech obvykle bývá vyhnout se bankrotu, který znamená totální konec činnosti firmy.

---

²⁸ JUSTICE.CZ. 2023. *Jak ven z dluhové pasti?* [online]. [cit. 2024-01-15]. Dostupné z: <https://insolvency.justice.cz/jak-ven-z-dluhove-pasti/>.

Je to však krajní možnost z variant pro nastavení úpadku společnosti. Úpadek se dá řešit ale i přijatelnějšími způsoby – reorganizací firmy, převzetím firmy včetně dluhů jiným subjektem a oddlužením. V případě firem to představuje nebezpečí velkých finančních ztrát, a proto je nutné hledat rychle řešení a včas. Bankrot nemusí nutně znamenat konec firmy. Zachránit se lze včasným podáním návrhu na oddlužení firmy, který podává dlužník. Věřitelé však tento návrh musí schválit. Z návrhu na oddlužení firem pro věřitele plyne výhoda alespoň částečného uhrazení dlužné pohledávky. Svou roli zde hraje Správce konkurzní podstaty, jmenovaný soudem a který dohlíží nad postupem oddlužení a řeší případné spory. V mnoha případech lze těmto situacím zabránit, například konsolidací (sloučením) půjček nebo změnou splátkového kalendáře dluhů a pohledávek. Firma v roli dlužníka může podat návrh na vyhlášení takzvaného moratoria. To mu umožňuje oddálit prohlášení úpadku až o 4 měsíce a získat tak dočasnou ochranu před vymáháním dluhů. Po tuto dobu je tedy fakticky odloženo právo věřitelů aktivně se podílet na řešení nepříznivé hospodářské situace dlužníka.²⁹

---

²⁹ CAFLOU, 2024. *Finanční zdraví firmy*. [online]. [cit. 2024-01-15]. Dostupné z: <https://www.caflou.cz/co-caflou-umi>.

7 MOŽNOSTI OCHRANY PŘED EXEKUCÍ

Společnost je si vědoma tragických konců exekucí, když se dlužníkovi nepodaří nalézt východisko ze složité situace. Evropská Unie a její členské státy se snaží vytvořit podmínky pro optimální ochranu dlužníků, aby svým propadem na dno společnosti nevznikaly společnosti zbytečné náklady spojené s neúčinnou podporou dlužníků formou sociálních dávek a dalšími produkty. Dlužníkům hrozí jejich vyřazení z normální společnosti, na které pak dlužníci parazitují využíváním sociálního systému. Stát má zájem vrátit zachráněného dlužníka zpět do společnosti a aby se dlužník stal plně hodnotným občanem platícím daně, který není závislý na sociální podpoře od státu. Proto stát vytváří optimální podmínky pro záchranu dlužníků a jejich úspěšný návrat do společnosti.

Existuje teoretická možnost promlčení dluhu. Promlčecí doba, která je u pravomocných rozsudků 10-ti letá se po dobu výkonu exekuce však přerušuje. Exekutor tedy může držet v běhu jakoukoli pohledávku v podstatě neomezeně. Motivace většiny exekutorů zastavovat exekuce je minimální. Promlčení dluhů v exekuci je přístupem exekutorů prakticky zablokováno.

V každé sebevyspělejší zemi Evropské Unie žije větší či menší procento obyvatelstva, kterému v důsledku nezodpovědného řešení své finanční situace hrozí předlužení a s tím i související sociální vyloučení. Projevuje se to ve všech zemích, kde se lidé z nižší ekonomické třídy chtějí vyrovnat vyšší ekonomické třídě a neuvědomují si, že na to finančně nebudou stačit. Vývoj podpory dlužníkům v jednotlivých státech má trend v začátcích podporovat věřitele. Původně přísné právní úpravy byly zpravidla vytvořeny se záměrem chránit v co nejvyšší míře zájmy věřitelů a ochránit samotný proces oddlužení před zneužíváním. Dlužníkům byly stanoveny podmínky, které byly obtížně splnitelné. Dlužník musel zaplatit náklady řízení a stanovený minimální podíl dluhu. To většinou předlužený dlužník nebyl schopen. Ve státech s delší historickou dluhovou zkušeností můžeme zaznamenat postupné zmírňování přístupu. Řada zemí také v posledních letech přijala nebo v brzké době plánuje přijmout novely otevírající možnosti k oddlužení většímu počtu předlužených, kteří budou schopni úspěšné oddlužení splatit. Mnoho států se dostalo do situace, kdy zjistily, že nastavený systém zdaleka nenaplnuje původní očekávání. Výsledkem bylo,

že systémem procházelo příliš malé procento předlužených a ve společnosti tak nadále zůstávala postupně narůstající skupina lidí, kterým nezvladatelné dluhy znemožňovaly návrat do aktivního života. Důvodem malé efektivity těchto modelů byly obvykle příliš vysoké soudní poplatky nebo náklady řízení, požadavky vyřazující dlužníky s malým majetkem a nízkými příjmy nebo velmi přísně nastavené splátkové kalendáře, které ponechávaly oddlužovaným na nezbytné životní náklady jen nerealisticky nízké sumy. Tato situace vedla k postupnému uvolňování podmínek přístupu k oddlužení ve většině evropských států.³⁰

V České republice běží v podstatě již třetí rok akce „Milostivé léto“. Poslední akce proběhla v roce 2023 a je připravována i na rok 2024. Tato speciální oddlužovací akce navazuje na předchozí Milostivé léto I a II a umožňuje zbavit se výhodně dluhů na sociálním pojištění a na daních. Když dlužníci v období od 1. července do 30. listopadu v daném roce uhradili původní dluh na dani nebo dlužné pojistné a splní další podmínky akce, budou jim odpuštěny penále, úroky a další příslušenství dluhu. To samé platí i pro místní poplatky, umožní-li to obec, kraj nebo hl. m. Praha.

Pro pomoc dlužníkům nabízejí své služby Dluhové poradny nebo Dluhové poradci pod hlavičkou neziskových organizací, finančních poradců nebo právníků. Pomoc s dluhy (i bez insolvence) zdarma nabízí například nezisková organizace Člověk v tísni, Rubikon Centrum i další dluhové poradny. Tyto organizace zpravidla nabízí bezplatnou pomoc s dluhy každému, kdo ji potřebuje.

S dluhovým poradenstvím se však v posledních letech pomyslně roztrhnul pytel. Jen pár subjektů chce radit či radí zdarma. Existují případy, kde bylo cílem některých nesolidních dluhových poraden získat z dlužníků ještě jejich poslední peníze a podat za ně nekvalitní návrh na zahájení insolvenčního řízení s povolením oddlužení bez jistého výsledku. Stále podceňovanou oblastí, které v řadě zemí není věnována dostatečná pozornost, je dostupnost kvalitního dluhového poradenství. Přístup k bezplatnému a profesionálnímu dluhovému poradenství je naprosto klíčovým faktorem pro prevenci předluženosti i hladký a efektivní průběh případného oddlužení. V optimálním případě by kvalitní

---

³⁰ ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ FABIAN & PARTNERS, 2024. *Návrh na oddlužení 2024*. [online]. [cit. 2024-01-15]. Dostupné z: <https://www.odborneoddluzeni.cz/oddluzeni/>.

a bezplatné dluhové poradenství mělo být poskytováno státem. Nejhorší variantou, která je v některých evropských státech stále realitou, je přenechání dluhového poradenství na soukromém ziskovém sektoru. Je realitou, že lidé, kteří jsou předlužení, budou jen těžko oplývat dostatkem finančních prostředků na zaplacení poradenských služeb.

V České republice byla založena v roce 2011 Aliance proti dluhům jako odborná platforma, která se zabývá problematikou předluženosti. Aliance sdružuje odborníky a experty ze státních institucí a nevládních neziskových organizací, zejména těch, kteří se předlužeností a jejím řešením aktivně zabývají. Aliance proti dluhům podporuje a vítá legislativní kroky Ministerstva spravedlnosti, které vedou ke snížení odměn a náhrad advokátů a exekutorů. Toto snížení odměn a náhrad ochrání dlužníky před nárůstem jejich dluhů.

Jedním příkladem je nabídka dlužníkům variantně řešené formy oddlužení – insolvence. Klasické insolvenční řízení bylo do československého právního řádu navraceno zákonem č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, který byl od 1. ledna 2008 nahrazen insolvenčním zákonem č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení, a podstatným způsobem změnil způsob řešení úpadku dlužníka. V roce 2023 byla přijata Novela tohoto zákona 285/2023 Sb.³¹ Tato novela více zvýhodňuje dlužníky a přináší možnost zkrácení doby trvání oddlužení.

Exekuce řeší pouze jednu pohledávku věřitele a na dlužníka může být současně uvaleno více exekucí na každý dluh jedna. Podmínkou insolvence je, že pokrývá minimálně dvě pohledávky a více, u kterých musí být splněna podmínka po splatnosti minimálně 30 dnů. V rámci procesu insolvence jsou pokryty všechny pohledávky příslušného dlužníka.

O přiznání insolvence může požádat každý dlužník, který splňuje podmínky pro její povolení. Pro přípravu a podání své žádosti o insolvenční řízení ale musí dlužník využít služeb advokáta, notáře, exekutora, insolvenčního správce, nebo jiné akreditované osoby, které žádost o insolvenční řízení pro dlužníka sepíší a podají

---

³¹ PRÁVNÍ PROSTOR, 2024. *Vláda schválila změnu pravidel*. [online]. [cit. 2024-01-15]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/procesni-pravo/vlada-schvalila-zmenu-pravidel-%20pro%20oddluzeni>.

za něj k soudu. Podmínky, které musí splnit dlužník, žádající o schválení insolvence:

- Musí mít pravidelný příjem ve formě mzdy, platu, příjmu z podnikání, odměny z dohody o provedení práce nebo dohody o pracovní činnosti, důchodu starobního nebo invalidního, mateřské, renty, příjmu z pronájmu atd.
- Výše příjmu dlužníka musí splňovat podmínku splacení nejméně 30 % z celkového dluhu za dobu 5 let (60 měsíců) nebo splacení nejméně 60 % z celkového dluhu po dobu 3 let (36 měsíců). Výjimečně může být povolena doba splácení až na 84 měsíců. Pokud je příjem dlužníka nedostačující, může s plněním oddlužení pomáhat dlužníkovi případně třetí osoba (např. někdo z rodiny) - formou tzv. Darovací smlouvy.

Po schválení žádosti o oddlužení soudem je stanoven insolvenční správce, který sestaví seznam věřitelů a mezi ně rozděljuje splátky dlužníka. Do seznamu pohledávek je možné zařadit i dluhy na výživném pro nezaopatřené děti. Tyto dluhy na výživném nepodléhají však krácení na 30% nebo 60%, ale musí být dlužníkem splaceny v plné výši ve srovnání s ostatními dluhy. Insolvenční správce dále dohlíží na průběh oddlužení a podává insolvenčnímu soudu průběžné zprávy o plnění podmínek insolvence většinou ve čtvrtletních intervalech. V závěrečné fázi podává správce návrh na ukončení insolvence a výmaz dlužníka z insolvenčního rejstříku. O ukončení insolvence rozhoduje soud.

Seznam dlužníků v insolvenci, se kterými bylo zahájeno insolvenční řízení je veden v Insolvenčním rejstříku (ISIR), spravovaném Ministerstvem spravedlnosti.

Oddlužení v rámci insolvence je výhodnější než splácení současných dluhů průběžně navyšovaných o smluvní pokuty, penále a úroky z prodlení. Díky oddlužení přestanou závazky dlužníka narůstat o odměny advokátů a exekutorů. Po celou dobu trvání oddlužení je dlužník pod ochranou soudu, a tím pádem se nemusí obávat zásahů exekutorů a vymahačů dluhů. Díky oddlužení může dlužník splatit pouze určité procento (obvykle 30% nebo 60%) podle svých možností a zbytek po něm již nemůže nikdo a nikdy požadovat.

7.1 Výhody oddlužení v insolvenčním řízení jsou následující

- Oddlužení okamžitě zastaví činnost exekutorů a vymahačů dluhů.
- Spojí veškeré dluhy do jednoho procesu oddlužení. Ve srovnání s exekucí, kde na jeden dluh je uvalena jedna exekuce
- Dlužníkovi zůstane zákonem garantovaná nedotknutelná část příjmů, která slouží k úhradě nezbytným životních nákladů a nemůže být použita ke splácení dluhů
- Případné využití funkce Dárce pro dorovnání podmínek výše splátky
- Oddlužení je schvalováno soudem
- Dluh nebude narůstat o další úroky a úhrady exekutorům, a to ode dne zahájení insolvence
- Splácení dluhů po dobu 3 nebo 5 let při uhrazení dluhů minimálně v rozsahu 60% nebo 30%.
- Po 3 nebo 5 letech je zbytek dluhu odpuštěn

Průběh insolvence je možné rozdělit do tří etap. První etapou je příprava návrhu na povolení oddlužení, který schvaluje soud. Následuje etapa samotného insolvenčního řízení formou úhrad měsíčních splátek. Na postup splácení dluhu dohlíží soud prostřednictvím insolvenčního správce. Insolvence končí na základě schválení soudu závěrečnou etapou výmazem zápisu v insolvenčním rejstříku.

Insolvenční zákon pamatuje na fyzické tak i na právnické subjekty. Také firmy a společnosti se často dostávají do finanční krize a nejsou schopny dál čelit svým závazkům.³²

---

³² PROKOP, Daniel, 2022. *Slepé skvrny: o chudobě, vzdělávání, populismu a dalších výzvách české společnosti*. Třetí vydání. Brno: Host. s. 124-138. ISBN 978-80-275-1078-8.

8 PŘÍKLADY EXEKUCÍ A JEJICH PŘÍČINY

V této kapitole je uvedeno několik příkladů exekucí včetně příčin jejich vzniku. Jména osob jsou smyšlená. Příběhy jsou čerpány z vlastní praxe autora, z webů sociálních sítí, literatury a edukačních programů ČT edu.³³ Tyto příběhy jsou využitelné pro poučení potenciálních dlužníků. Na závěr každého příkladu exekucí je uvedeno jeho zhodnocení. Některé případy popisují šťastný konec řešení vzniklé nepříjemné situace, ale jsou uvedeny i příklady, kde není konec příběhu exekuce popsán. Tyto případy jsou uváděny jen jako možnosti prevence příčin, kterých je třeba se vyvarovat před vznikem exekucí. U těchto případů řešení záleží na aktivitě dlužníka. Počet možností řešení ze strany dlužníka je omezený. Jedná se o tyto možnosti:

- Jestli to životní a ekonomická situace umožní, tak nevyužívat půjčky. Když je půjčka nezbytná, tak se obrátit prioritně na bankovní organizace a teprve pak na nebankovní organizace, které poskytují snazší získání půjčky za horších podmínek.
- Splácení exekučního příkazu v termínech splátkového kalendáře.
- Navýšení finančních příjmů jednotlivce a rodiny (prodej nepotřebného majetku, druhé zaměstnání).
- Finanční pomoc rodiny a přátel.
- Oddlužení formou insolvenčního řízení (musí být splněny podmínky splacení dluhu ve výši min. 30% v období 5 let nebo 60% v období 3 let.
- Krajní možnost je prodej majetku dlužníka ve dražbě. Zde hrozí, že se z dlužníka může stát v případě ztráty bydlení bezdomovec. Jsou však známy případy úspěšného návratu dlužníka do společnosti.

8.1 Případ neúspěšného podnikání

Petr a Božena žijí v Praze a po kratší známosti založili rodinu. Rodiče Petra jim poskytli byt 3+1 v panelovém domě a tím jim usnadnili vstup do společného života. Postupně se manželům narodili dvě dcery. Petr není spokojen se svým docela slušně placeným zaměstnáním technika. Chtěl by mít ještě vyšší příjmy

---

³³ ČESKÁ TELEVIZE. *Krotitelé dluhů* [online]. [cit. 2024-01-15]. Dostupné z: <https://edu.ceskatelevize.cz/porad/krotitele-dluhu> Příklady videí z ČT edu

a mít vlastní firmu, kde by nebyl podřízen žádnému vedoucímu. Božena pracovala jako kadeřnice bez pracovní smlouvy jako osoba samostatně výdělečně činná se Živnostenským listem. Společně s Boženou se jim podařilo nalézt volný prostor v centru Prahy se záměrem vybudovat kadeřnickou provozovnu pro Boženu. Na rekonstrukci prostor a kadeřnické vybavení včetně solária získali úvěr od banky ve výši 250tis Kč. a zahájili rekonstrukci a budování pronajatých prostor. Petr opustil své zaměstnání a začal rozvíjet aktivitu prodeje a servisu výpočetní techniky formou živnosti. Objednal si neuváženě drahé reklamní služby a nakoupil potřebné vybavení pro činnost jeho živnosti. Manželé si neodpustili vyrazit s celou rodinou na dovolenou do Itálie k moři, když ještě nezačali provoz ve svých připravovaných živnostech (Kadeřnictví a prodej/servis výpočetní techniky). Dovolená odčerpala část jejich prostředků, určených pro zahájení plánované živnostenské činnosti. Aby mohli po návratu z dovolené pokračovat v přípravě svých nových aktivit, požádali si nezodpovědně o další půjčku. Zahájení činnosti jejich živností bylo proto zatíženo úvěrem a další vyžádanou půjčkou a vznikl problém, že nejsou k dispozici finanční zdroje na splácení úvěru a půjčky v termínech platebního kalendáře.

Do situace negativně zasáhla skutečnost, že Petr zahájil svou činnost v době, kdy při prodeji elektroniky již nabylo práno malým živnostníkům a byli předběhnuty obchodními giganty typu Alza. Božena zase narazila na konkurenci, kde v okolí její otevřené kadeřnické provozovny se objevila dvě další nová kadeřnictví. Tyto skutečnosti negativně ovlivnily finanční zdroje a příjmy Petra a Boženy z jejich podnikání a nedosahovaly očekávané výše. Bylo nutné splácet úvěr a půjčky z příjmů, které neodpovídaly představám při plánování jejich živnostenského podnikání. Pro krytí splátek si rodina půjčovala další finanční prostředky. Nacházeli se na začátku dluhové pasti. Místo semknutí rodiny a obrany před věřiteli došlo bohužel k rozpadu jejich manželství a následoval rozvod.

Při dělení majetku ve Společném jmění manželů v rámci rozvodového řízení se projednávaly pouze jejich dluhy. Rodina nedisponovala v době rozvodového řízení žádným majetkem, který by se mohl stát předmětem soudního řízení. U nejvyššího dluhu za úvěr z banky byl dlužníkem Petr, který se chybně rozhodl, že nebude platit výživné. Toto neplacené výživné pak Petr použil na úhradu

splátek za úvěr do banky. To bylo však v rozporu se zákonem a Božena podala na Petra žalobu pro neplacení výživného. V této dané době bylo neplacení výživného klasifikováno jako trestný čin, na který soud obvykle ukládal nepodmíněný trest se sazbou v rozsahu 1 až 3 roky.

Stále přicházely upomínky na splátky dluhů a řada z nich byla převedena do správy exekutorů. Pro rozvedené manželství tak vznikla neřešitelná situace. Větší podíl dluhů náležel Petrovi a menší Boženě. Na štěstí se podařilo nalézt východisko formou Oddlužení pro Petra v délce 60 měsíců. Nastal však problém, že Petrovy příjmy nedosahovaly potřebné minimální (30%) výše pro úhradu požadované části dluhů. Zde bylo nalezeno řešení, kdy Petrův otec vstoupil do Oddlužení jako dobrovolný dárce a svým finančním podílem dorovnal splátku dluhů na požadovanou úroveň. Dalším kladem Oddlužení byla možnost přihlášení dluhu Petra na výživném do Insolvenčního řízení. Podmínkou úhrady této pohledávky za výživné bylo však její splacení v plné výši 100% proti jiným pohledávkám. Tím se vyřešilo, že dluh na výživném nebyl posuzován jako trestný čin a Petr byl zachráněn před nepodmíněným trestem odnětí svobody minimálně 1 rok.

Zhodnocení: Nekvalifikované a neuvážené rozhodnutí manželů začít podnikat v neoptimálních podmínkách negativně ovlivnilo život rodiny Petra a Boženy. Tato situace vyvrcholila rozpadem jejich manželství. Pozitivní přínos procesu oddlužení bylo vyřešení dluhu na výživném Petra, které ho ochránilo před případným nástupem do vězení, který odpovídal nepodmíněnému trestu odnětí svobody v rozsahu minimálně 1 rok. Toto byla obvyklá sazba v době, kdy se tento příběh udál.³⁴

8.2 Dluh po manželovi

Jedná se o případ ženy, která musela převzít dluhy po svém bývalém manželovi. Renata, která pracuje jako obsluha čerpací stanice uzavřela spolu s bývalým manželem hypotéku na dům, kde rodina bydlela. Bývalý manžel ještě do manželství vstoupil s Exekučním příkazem na úvěr, který získal před vstupem

---

³⁴ČESKÁ TELEVIZE - ČT EDU, 2012. *Krotitelé dluhů*. [online]. [cit. 2024-01-15]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10213556322-krotitele-dluhu/311292320110012/>.

do manželství. O této skutečnosti svou nastávající manželku neinformoval a exekuci v době trvání jejich manželství tajně splácel.

V průběhu manželství však manžel podlehl závislosti na alkoholu. V důsledku této situace došlo k rozvodu manželství. Bývalý manžel přestal splácet svou exekuci a stala se z něj nevýdělečná osoba, která nedisponuje žádnými finančními zdroji pro splácení exekuce. Soud rozhodl, že splátky exekuce přecházejí na bývalou manželku. Ta byla postavena před těžkou povinností splácet současně hypotéku na dům a dluh za manželův úvěr, který je vymáhán exekučním příkazem bývalého manžela. Při nesplácení exekuce bývalého manžela jí hrozilo uvalení dražby na dům, splácený hypotékou. V této situaci žena nedisponovala dostatečnými finančními zdroji na současné splácení hypotéky a exekuce.

Obrátila se o pomoc na neziskovou Dluhovou poradnu Člověk v tísni, která s exekutorem a bankou vyjednala mírnější Splátkový kalendář na hypotéku a exekuci.

Tím byly vytvořeny podmínky pro reálné splácení obou pohledávek a zabránilo se k prodeji domu ve dražbě pro řešení dluhu v exekuci. Této situaci se dalo předejít uzavřením předmanželské smlouvy (smlouva o manželském majetkovém režimu), která vymezuje majetek a dluhy po uzavření manželství. Tento akt uzavření Předmanželské smlouvy je u nás neobvyklý a budoucí manželé si tato případná nebezpečí z citových důvodů nepřipouští. Neuvědomují si, jaké mohou nastat následky v případě rozpadu manželství rozvodem nebo úmrtím jednoho z manželů.

Zhodnocení: Nastávající manželé většinou podceňují význam a dopad Předmanželské smlouvy. Je to účinná právní ochrana před nečekanými možnými stavy jejich manželství. V případě existence předmanželské smlouvy a specifikace půjčky nastávajícího manžela by nebyla manželka spoluzodpovědná za dluh manžela v exekuci a nemusela by se podílet na jeho splácení.³⁵

---

³⁵ ČESKÁ TELEVIZE - ČT EDU, 2009. *Krotitelé dluhů*. [online]. [cit. 2024-01-15]. Dostupné z: Dluh po manželovi - ČT edu - Česká televize (ceskatelevize.cz).

8.3 Závislost na nakupování

Příběh mladého páru, který žije spolu v partnerském vztahu. Jsou bez dluhů a slušně vydělávají. Neumí však ale ušetřit peníze. Mladá žena má totiž problém se závislostí na nakupování. Stále má potřebu něco nakupovat ve velkých obchodních centrech a galeriích. Když v průběhu měsíce tak alespoň 4x neučiní, tak to vyvolá u ní vysoký pocit beznaděje a nenaplnění jejího života. Když si něco nenakoupí, pociťuje stav nespokojenosti a sužuje ji vnitřní neklid. Stále přemýšlí, co by měla ještě nakoupit a hledá důvody k návštěvě obchodního centra. Tuto činnost preferuje před výlety v přírodě a raději se prochází po nákupních centrech a nakupuje často nepotřebné věci.

Toto nezodpovědné chování mladé ženy způsobuje, že tento pár nemá žádné úspory. Její přítel a okolí jí již dlouhodobě naznačují, že nad svou vášní nakupovat ztrácí kontrolu. Mladý pár nemá žádné finanční rezervy a nemůže se zaměřit na nákupy dlouhodobě potřebných předmětů, souvisejících s vlastním bydlením nebo založením rodiny. Po působení jejich rodičů a přítele se nechá přemluvit k návštěvě psychologa. Psycholog po provedených pohovorech hodnotí tuto úchylku jako ztrátu kontroly nad nakupováním. Když má žena u sebe peníze a nachází se v nákupním centru, tak je pro ni prakticky nemožné zabránit nákupu. Když něco zajímavého v obchodě vidí, tak si to musí za každou cenu koupit i když se její okolí se snaží jí tento záměr rozmluvit. Dlouhodobé působení psychologa přineslo výsledek. Mladá žena si uvědomila své nebezpečné chování. Vzájemná podpora od přítele a rodičů přinesla konečný efekt, který již neohrožoval jejich finanční rozpočet.

Zhodnocení: Když se nedaří blízkému okolí ovlivnit závislost nad nekontrolovatelným utrácením finančních prostředků, tak je potřeba zapojit do řešení psychologa. Ten je vybaven znalostmi a schopnosti, jak tuto závislost odbourat.³⁶

---

³⁶ KRÁLOVÁ, Lenka; PROUZA, Tomáš; KIČMEROVÁ, Lada; MALECKÁ, Eva; STRNAD, Michal; „a další“. *Krotitelé dluhů: průvodce vaším rodinným rozpočtem*. 1. vydání. Praha: Plot, 2009. s. 72 – 83, ISBN 978-80-7428-017-7.

8.4 Invalidní dlužník

Marian je invalidní důchodce, který je trvale upoután na lůžko a v současnosti je hospitalizován v nemocnici. Není schopen v důsledku jeho zdravotního stavu žádné fyzické práce a je závislý na invalidním vozíku. Dále pobírá příspěvek na péči spojený s jeho invaliditou. Jelikož je dlouhodobě hospitalizován v nemocnici, byla mu výplata tohoto příspěvku pozastavena. Má osobní automobil, který je značně starý a je na něj plně odkázán. Během pobytu v nemocnici se mu auto rozbilo. Jelikož neměl prostředky na jeho opravu, která stála asi 50.000,00Kč zažádal si o půjčku v bance. Byl překvapen snadností získání půjčky a zalíbilo se mu mít k dispozici více peněz. Proto si zažádal o další půjčky. Celkově si žádal o čtyři půjčky, jedna z nich byla od nebankovní organizace. Když došlo ke splácení půjček zjistil, že na to nemá prostředky. Obrátil se na své rodiče o pomoc. Jeho rodiče jsou ve starobním důchodu a jejich výše důchodu neumožňuje přispívat na splátky dluhů jejich syna. Získané peníze z půjček Marian nezodpovědně utrácel za výlety a společné večere, na které zval své kamarády. Dluhy postupem času narůstaly a Marian nad dluhy přestal mít kontrolu. Marianovy finanční možnosti umožnily posílat splátku jen za jednu půjčku.

Jeho nepohyblivost v důsledku hospitalizace mu znemožnila návštěvy bank, pro sjednání odkladu splátek. Z důvodu, že dluhy nesplácel již dlouhou dobu, věřitelé předali své pohledávky exekutorům. Následně exekutoři vydali na splácení dluhů exekuční příkazy.

Jeho přátelé mu chtěli v této těžké situaci pomoci, a proto kontaktovali Dluhovou poradnu. Důvody proč si Marian půjčky bral, byla jeho velká touha žít plný život jako zdravý člověk.

Z Dluhové poradny byl vyslán za Marianem do nemocnice dluhový poradce. Provedl s Marianem inventuru všech jeho příjmů a výdajů včetně splátek jeho dluhů. Z této inventury vyplynulo, že v současném stavu je deficit mezi příjmy a výdaji 10.000,- korun měsíčně.

Tuto sumu Marian není schopen vlastními silami zajistit, jelikož nemůže vykonávat pracovní činnost z důvodu onemocnění svalovou dystrofií. Jeho celkový dluh činí

300 tisíc korun. V této nepříznivé situaci Mariana ještě postihl úrazová zlomenina nohy, tím byl delší dobu upoután na lůžko.

Marianův osobní majetek obsahuje pouze starší osobní automobil a skromné zařízení jeho obecního bytu, které exekutoři nesmí podle charakteru majetku zabavit. Pokud by exekutoři prodali jeho automobil v dražbě byl by absolutně nemobilní.

Dluhový poradce po zjištění této neřešitelné situace vyjednal s bankami konsolidaci jeho dluhů (sloučení) a úpravu splátkového kalendáře. Dále začal připravovat návrh na insolvenční řízení. Zde bohužel Marian nesplňoval podmínku výše jeho příjmu, aby byl schopen splatit do 5 let minimálně 30% jeho dluhů. Z touto nepříjemnou situací se svěřil Marian svým kamarádům, kteří mu nabídli, že by Marianovi vypomohli formou dárce a tím by byla splněna podmínka pro odsouhlasení insolvence. Po ukončení insolvence Marián vrátí kamarádům postupně jejich vložený dar. Na základě této finanční pomoci jeho přátel soud odsouhlasil insolvenční řízení pro Mariana. Do podmínek insolvence byl vložen institut dárce, který dorovnal požadovanou minimální splátku. Po schválení insolvence bylo zastaveno exekuční řízení a Marian postupně své dluhy s přispěním přátel splatil. Byl nesmírně vděčný svým přátelům za tuto nezištnou pomoc a mohl bez obav žít dále svůj život. Insolvence zachránila Mariana před kritickým propadem na dno a po splacení svého dluhu může normálně žít. Bylo to pro něho velké ponaučení, aby se nezadlužoval a už vůbec ne, když nedokáže dluhy splácet.

Zhodnocení: Neuvážené vyžádání půjček a nevhodné nakládání s finančními prostředky způsobilo, že Marian se dostal do krizové situace, kde nebyl schopen své pohledávky splácet. Záchranou pro něj bylo insolvenční řízení, které za pomoci jeho přátel mu bylo schváleno. Z toho případu si vzal ponaučení a již nehodlá půjček neúčelně využívat.³⁷

---

³⁷ ČESKÁ TELEVIZE - ČT EDU, 2009. *Krotitelé dluhů*. [online]. [cit. 2024-01-15]. Dostupné z: [Zadlužený invalidní člověk - ČT edu - Česká televize \(ceskatelevize.cz\)](https://www.ceskatelevize.cz).

8.5 Matka s dětmi

Matka se dvěma dospívajícími dcerami žijí ve společné domácnosti. Obě dcery studují. Matka po rozvodu s manželem řešila svou složitou situaci požíváním alkoholu. Jelikož její příjmy nebyly dostačující na nákup alkoholu v potřebném množství začala tuto situaci řešit opakovanými půjčkami, jejich současná výše dosáhla 350 tisíc korun. Část těchto půjček matka použila na modernizaci domácnosti a část na svou spotřebu alkoholu. Tyto dluhy byly poskytnuty z velké části od bank, z kreditní karty a dále od jejího známého.

Po uvědomění své svízelné situace se matka obrátila na Dluhovou poradnu. Dluhová poradkyně provedla analýzu její finanční situace, ze které vyplynulo, že finanční závazky překračují až dvojnásobně její finanční příjem. Dluhová poradkyně vyjednala konsolidaci dluhů formou jejich sloučení a pokusila se navrhnout řešení, jak se s touto situací vypořádat. Její dcery nabídly matce, že se pokusí dohodnout si placenou brigádu a tím přispět ke zvýšení příjmu celé rodiny. Matka si našla druhé zaměstnání, a tím se podařilo vytvořit přijatelné podmínky pro splácení dluhů bez přítomnosti exekutora. Znamená to, že celá rodina musí minimálně 3 roky pracovat na brigádách a druhých zaměstnání. Matka slíbila, že přestane řešit své problémy konzumací alkoholu. Po navýšení příjmů do domácnosti byly vytvořeny optimální podmínky pro splácení rodinných dluhů formou navýšení pracovní aktivity rodiny: Brigádami dcer, druhé zaměstnání matky.

Zhodnocení: Nepříznivá finanční situace rodiny byla řešena mobilizací finančních zdrojů a zvýšenou pracovní aktivitou rodiny. Dále slibem matky na snížení spotřeby, či úplné vyřazení alkoholu.³⁸

8.6 Dluh po zesnulé manželce

Pan Kouřil žil se svou manželkou v rodinném domku v menším městě v bezdětném manželství. Jeho manželka pracovala jako externí pracovnice pojišťovny, pro kterou zprostředkovala pojištění a uzavírání pojistných smluv. Pan Kouřil pracoval jako řidič linkového autobusu a často byl mimo domov.

---

³⁸ ČESKÁ TELEVIZE - ČT EDU, 2009. *Krotitelé dluhů*. [online]. [cit. 2024-01-15]. Dostupné z: Rozpočet a dluhy matky s dětmi - ČT edu - Česká televize (ceskatelevize.cz).

Rodinný rozpočet držela jeho manželka, které pan Kouřil odevzdal celou výplatu a o další finanční záležitosti rodiny se nestaral. Tím neměl žádný přehled o finanční situaci rodiny a o vzniklých problémech.

Bohužel jeho manželka vážně onemocněla a její nemoc skončila úmrtím. Při prohledání dokumentace jeho zesnulé manželky narazil pan Kouřil na upomínky o nezaplacení pojistného a další poštu s vyzvou o zaplacení úvěrů z bank a na exekuční příkazy z dluhu a z nepředaných vybraných plateb pojišťovně.

Toto zjištění pana Kouřila šokovalo a rozhodl se, že s tím nechce mít nic společného. Ještě se dozvěděl, že za života jejich manželky navštívil jejich dům exekutor za účelem zjištění vybavenosti jejich domácnosti a určením, které předměty by mohly jít do dražby. Manželce se na štěstí podařilo dočasně aktivitu exekutora zastavit. Při dědickém řízení u notáře byl pan Kouřil upozorněn, že dluh jeho manželky přechází po jejím úmrtí na něj v rámci Společného jmění manželů, když nebylo jinak upraveno manželskou smlouvou. Touto situací byl pan Kouřil velice zklamán, protože velmi důvěřoval své manželce. Těžce nesl vidinu toho, že bez jeho zapříčinění budou dluhy řešeny rozprodáním rodinného majetku. Přesto svou zesnulou manželku stále miloval a často na ní vzpomínal.

Obrátil se o pomoc na dluhovou poradkyni. Při setkání dluhová poradkyně požádala, zda nemá dokumentaci o přehledu čerpání rodinných finančních prostředků za života jeho manželky. Tento přehled čerpání jeho manželka nevytvářela. Tudíž nebylo jasné z jakého důvodu dluhy vznikly. Další zjištění zaměřila poradkyně na analýzu příjmů a výdajů do stávající domácnosti. Po zmapování příjmů bylo zjištěno, že i pan Kouřil má výdaje za hypotéku na dům a další půjčku od banky. Tyto dluhy pan Kouřil řádně splácí. Nesplácí však exekuční příkazy, které byly vystavené na jeho manželku a čeká na ukončení dědického řízení.

Další analýzou příčiny dluhu jeho manželky se zjistilo, že došlo ke zpronevře prostředků, které vybrala za pojištění a dále dluhy za sociální a zdravotní pojištění. Společně všechny dluhy pana Kouřila a jeho manželky činí 300 tisíc korun. Měl platné exekuční příkazy v celkové výši 150 tisíc korun, které musely být splaceny po platnosti vedeného dědického řízení po jeho manželce.

Dále se podařilo zjistit, že manželka měla životní pojistku, která byla později vyplacena panu Kouřilovi a mohl ji použít na splacení dluhu. Manželé Kouřilovi ještě vlastnili pole, které pan Kouřil na doporučení dluhové poradkyně prodal a tím se podařilo pokrýt veškeré dluhy včetně úhrady exekučních příkazů.

Zhodnocení: Dluhová poradkyně navrhla řešení, které přispělo k oddlužení pana Kouřila. Byla použita cesta aktivace rodinného majetku, prodejem pole a vyplacení pojistky jeho zesnulé manželky. Touto mobilizací finančních zdrojů se podařilo celou situaci zachránit. Z tohoto příběhu vyplývá, že oba manželé by se měli zajímat o finanční situaci rodiny a podílet se společně na řízení finančních toků se snahou vytvoření finanční rezervy pro řešení nepředvídaných situací.³⁹

8.7 Unáhlená investice

Pan Josef je čerstvě ve starobním důchodu. Je vůči svému okolí velice vstřícný, dobrosrdečný a každému se snaží pomoci. Po dovršení pojistného věku mu byla vyplacena životní pojistka ve slušné výši. Vzhledem k jeho dobrosrdečné povaze vzniká nebezpečí, že svými dary může přijít o značnou část svého majetku. Jeden z jeho nápadů bylo odkoupení vyřazeného koně z cirkusu, který v místě bydliště pana Josefa krátkodobě vystupoval. V cirkuse mu nabídli k prodeji staršího koně včetně vybavení. Cirkus by se musel koně stejně zbavit, protože již nezvládal požadavky na cirkusová vystoupení. Pana Josefa tato nabídka velice zaujala. Miloval zvířata a koupí koně chtěl udělat dobrý skutek. Rychle šel vyzvednout peníze do banky. Vůbec netušil, jaké další náklady budou potřeba vynaložit pro užití koně, jeho ustájení a zabezpečení nezbytné veterinární péče.

Na štěstí dostal nápad navštívit ještě před koupí blízkého chovatele koní, se kterým probral nezbytné náklady, které se musí vynaložit na chov koně. Jedná se o krmení, ošetřování kopyt, ošetřování chrupu a další nutné veterinární úkony. S těmito náklady pan Josef při rozhodnutí o nákupu koně nepočítal. Dosti tím byly ovlivněny jeho představy Chovatel ho upozornil, jaké je riziko, když si unáhleně koupí koně za výhodnou cenu, kdy kůň může být po zdravotní stránce ne zcela fit. Léčba koně znamená další náklady. Proto panu Josefovi doporučil koupit koně,

---

³⁹ ČESKÁ TELEVIZE - ČT EDU, 2009. *Krotitelé dluhů*. [online]. [cit. 2024-01-15]. Dostupné z: [Dluhy po manželce: Finanční bilance - ČT edu - Česká televize \(ceskatelevize.cz\)](https://www.ceskatelevize.cz).

který je zdravý a bez charakterové vady např. bez agresivního chování vůči okolí. Když kůň ohrožuje své okolí kopáním nebo kousáním, musí se to řešit odborným zásahem ošetřujícího personálu.

Po těchto radách pan Josef došel k závěru, že nákup koně vyřazeného z cirkusu, by nebyla dobrá investice a uvědomil si, že nemůže bezhlavě hospodařit s příjmem, který získal za životní pojistku. Musí si vytvořit určitou finanční rezervu na nepředvídané výdaje jako je nemoc, neplánované opravy ve vybavení domácnosti a další nečekané výdaje. Teprve po této rezervě může použít prostředky ze životní pojistky na své záliby. Na závěr se dohodl s chovatelem koní, že může občas přijít na farmu k chovateli na návštěvu a případně si koně za úplatu na projížďku zapůjčit. Tím by ušetřil nezbytné náklady za vlastního koně a jeho záliba bude pokryta výrazně levněji.

Zhodnocení: Při nečekaném příjmu vyšší částky peněz není účelné přikročit k unáhlenému utrácení za věci, které nejsou pro život důležité. Je třeba provést analýzu, jak s touto částkou rozumně vynaložit a nezapomenout na vytvoření finanční rezervy pro nečekané výdaje. ⁴⁰

8.8 Dluhová spirála

Rodina se rozhodla zrekonstruovat domek na vesnici, který si zakoupila. Domek byl již ve značně špatném technickém stavu. Na rekonstrukci domu si dohodli s bankou úvěr ve výši 2 miliony korun. Kromě úvěru na rekonstrukci domu se rozhodli ještě vybavit domácnost nejmodernějšími elektrickými spotřebiči. V průběhu splácení úvěru manželka přišla o zaměstnání a nedařilo se jí najít nové. Po omezenou dobu brala příspěvek v nezaměstnanosti a pak tento finanční tok přestal. Aby rodina získala prostředky na splácení úvěru, brala si další půjčky, které byly použity na splácení dluhů z předchozích půjček. Nastal stav dluhové spirály, kdy nové půjčky sloužili k úhradě splátek z předchozích dluhů.

Rady finančního poradce byly takové, že není výhodně a rozumné si brát další půjčky na úhradu dluhů, když nemám dostačující finanční rezervu. Jediná záchrana byl prodej nepotřebného majetku na úhradu již vydaných exekučních

---

⁴⁰ ČESKÁ TELEVIZE - ČT EDU, 2009. *Krotitelé dluhů*. [online]. [cit. 2024-01-15]. Dostupné z: Unáhlená investice - ČT edu - Česká televize (ceskatelevize.cz).

příkazů, snížení jejich představ na modernizaci domácnosti formou nákupu nejmodernějších elektrických spotřebičů. Proto prodali část své zahrady. Dále se rozhodli pro podání žádosti na insolvenční řízení. Rodině se podařilo nalézt i druhé zaměstnání pro manžela a v okolí se objevila pracovní příležitost i pro manželku. To přispělo k výraznému navýšení rodinných příjmů a byla vytvořena reálná situace na splácení dluhů.

Zhodnocení: Neřešit nikdy situaci nesplácení dluhů dalšími půjčkami, a tím zabránit vzniku dluhové spirály, z které není prakticky návrat zpět. Prodejem nepotřebného majetku a zvýšením rodinných příjmů manželů se zlepšila finanční situace rodiny a byla vytvořena možnost dluhy splácet.⁴¹

8.9 Zadlužení syna

Michal žil společně s rodiči v menším městě. Začal se přátelit s dívkou, která mu velice imponovala a velice jí obdivoval. Snažil se upoutat svou přítelkyni organizováním drahých výletů, půjčováním luxusních aut a drahými dárky. Michal chtěl neustále imponovat své přítelkyni, kterou překvapoval nákladnými dary a výlety. Víkendový pobyt ve Špindlerově Mlýně v luxusním hotelu je přišel až na 40 tisíc korun.

Aby se mu tento záměr povedl, hledal cesty, jak si navýšit své finanční příjmy. Ve firmě, kde pracoval ještě zpronevěřil finance a musel tuto finanční ztrátu firmě vrátit. Kromě toho začal využívat půjčky, které byly snadno dostupné přes kreditní kartu. Jeho rodiče o této neblahé skutečnosti nic nevěděly až do okamžiku, když přišel exekuční příkaz na úhradu pohledávek a zpronevěřené částky firmě. Matka se rozhodla, že Michalovi za každou cenu musí pomoci, aby ho ochránila před exekucí a následnou hrozbou vězení. Proto si sama vzala půjčku, aby mohla splácet dluh za Michala. Také, si našla druhé zaměstnání. Pracovala denně až 16 hodin, což jí velice vyčerpávalo. Ze začátku se jí dařilo dluhy za Michala splácet. Michal však ve svém nezodpovědném počínání pokračoval.

Matka se plně obětovala, aby mohla Michalovi pomoci. Michalova matka své chování nekonzultovala se svým manželem. Rozhodla se splácet dluhy

---

⁴¹ČESKÁ TEL EVIZE - ČT EDU, 2009. *Krotitelé dluhů*. [online]. [cit. 2024-01-15]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10213556322-krotitele-dluhu/309292320110014/>.

za syna jejím zvýšeným pracovním vytížením. Když už situace byla neudržitelná a matka již neměla síly vykonávat své dvě zaměstnání bez dostatečného odpočinku, prozradila tento stav manželovi. Nezbylo nic jiného než chování Michala radikálně řešit. Obrátili se o pomoc na dluhovou poradnu.

Dluhová poradkyně vyjednala pro celou rodinu exkurzi ve věznici, kde hrozil Michalovi pobyt za jeho zpronevěru a nezřízené finanční chování. Dluhová poradkyně rodičům vytkla, že nemohou nést zodpovědnost za plnoletého syna, a že ho musí nechat, aby si tento svůj problém vyřešil sám bez podpory rodičů. Poradkyně zhodnotila možnosti půjčky rodičů, kde by ručili svou nemovitostí. Hodnota jejich domu však byla odhadnuta jen na 1 milion korun a nepokryla by zamýšlenou půjčku 2,5 milionu korun. Navíc doporučila rodičům, aby přestali Michala podporovat v jeho finančně nezřízeném životě, jelikož by to zruinovalo celou rodinu. Přizvala na pomoc psycholožku, aby poučila rodiče, že nemohou do nekonečna zachraňovat svého syna, který velmi nezodpovědně nakládá se svými finančními prostředky a nesplácí dluhy. Michal musí být plně zodpovědný za své počínání. Psycholožka přemluvila rodiče k novému přístupu k Michalovi.

Tímto nezdravým životním stylem Michal utratil 2 miliony korun. Kromě návštěv restaurací a drahých výletů, ještě část prostředků utratil hrou v kasinech v domnění, že si tím vylepší svou finanční situaci. Celkové prohry na hracích automatech představovaly 500 tisíc korun. Rodiče přinutili Michala k léčbě na závislosti na hracích automatech. Podařilo se z této závislosti Michala vyléčit. Za zpronevěru u zaměstnavatele mu hrozilo vězení.

Dluhová poradkyně navrhla jako pomocné řešení zprostředkování návštěvy věznice, kam směřoval Michalův život za jeho nezodpovědné utrácení. Michal byl šokován vybavením vězeňské cely, kde je velmi málo místa, společné hygienické vybavení a celkové prostředí věznice, která negativně působí na život vězňů. Tento otřesný zážitek ovlivnil Michalovo rozhodnutí, že přestane svůj nekontrolovaný životní styl a nezodpovědné čerpání finančních prostředků formou nekonečných dluhů. Na místě rodičům slíbil, že se napraví a nebude svým absurdním chováním rodinu zatěžovat. Nalezne možnost jak dluh, který vytvořil splatit.

Zhodnocení: Teprve tvrdé seznámení s prostředím, kde může dlužník skončit, vyvolalo rozhodnutí Michala, že s tímto nezodpovědným počínáním musí přestat. Rodiče se ponaučili, že nemohou do nekonečna synovi pomáhat se splácením jeho dluhů, protože by to vedlo k zruinování rodiny.⁴²

8.10 Půjčka od lichváře

Manželé Luxovi se dostali do časového prodlení ve splácení své půjčky od nebankovní společnosti. Majitel této nebankovní společnosti Jiří Novák manželům nabídl finanční půjčku se záměrem, aby při vzniku jakýchkoliv neplnění podmínek splácení dluhu, byl postih dlužníka co největší až do propadnutí majetku dlužníka. Nezkoumal vůbec, zda jsou manželé Luxovi schopni půjčku za stanovených podmínek splatit. Manželé Luxovi nabídku na půjčku od Jiřího Nováka přijali. Byli ovlivněni jeho předstíraným přátelským jednáním a rychlým vyřízením jejich žádosti o půjčku. Půjčku na závěr jednání přijali. Textu smlouvy o půjčce nerozuměli a nepožádali o asistenci právního odborníka. Neposuzovali ani stanovenou výši úroku: Ve smlouvě uvedené číslo RPSN (roční procentní sazba nákladů) 34,49 % převyšovalo více než 3x obvyklé hodnoty půjček od bankovních organizací. Půjčku za těchto podmínek lze hodnotit jako lichvu.

Dluhová poradna, kam se manželé Luxovi obrátili, doporučila řešit lichvářskou smlouvu soudní cestou. Požádali o pomoc advokátku Slámovou, která by je právně u soudu zastupovala. Advokátka ještě ve smlouvě našla další nepřijatelnou věc – Rozhodčí doložku. Rozhodčí doložka vylučuje možnost řešit spory u normálních soudů, ale tyto spory je oprávněn řešit pouze jen rozhodce, který je ve smlouvě uveden. Tito rozhodci jmenovitě uvedeni ve smlouvě mají určitě úzkou vazbu s věřitelskou společností a při sporech budou pravděpodobně stranit věřiteli. To je velký rozdíl proti řešení sporu u normálního soudu.

Prokázat u soudu, že by podmínky smlouvy byly hodnoceny jako lichva, je velice obtížné. Kromě srovnání výše RPSN neexistuje žádná přesná právní definice pro klasifikaci lichvy. Muselo by se prokázat, že dlužník byl při sjednání půjčky nezkušený, rozumově slabý nebo rozrušený a věřitel, který peníze poskytuje,

---

⁴² ČESKÁ TELEVIZE - ČT EDU, 2009. *Krotitelé dluhů*. [online]. [cit. 2024-01-15]. Dostupné z: Zadlužení syna a následky pro rodiče - ČT edu - Česká televize (ceskatelevize.cz).

úmyslně těchto slabín dlužníka zneužil s cílem co nejvíce nehorázně vydělat. Tyto podmínky by musely nastat současně a musí mezi nimi existovat souvislost. Jak dopadne soud se dopředu neví a vzniklý handicap dlužníka byl způsoben neuváženým podpisem nevyhovující smlouvy s odkazem na Rozhodčí doložku.

Zhodnocení: Při sjednání půjčky je třeba postupovat zodpovědně a obsah smlouvy pozorně celý přečíst. Když dlužník smlouvě nerozumí, tak si přizve na pomoc odborníka. Není vůbec vhodné připustit, aby ve smlouvě byl odkaz na Rozhodčí doložku, která neumožňuje řešit případné spory u normálních soudů. Nyní je na dlužníkovi, jak bude postupovat. Rozhodčí doložka jim dosti ztrpčí život.⁴³

8.11 Dluhy kvůli lásce

Jedná se o případ neúplné rodiny matky s dospělou dcerou Lucií. Rodina žije v malém městečku Humpolec s minimálními společenskými příležitostmi. To zcela nevyhovovalo dceři Lucií, která se snažila o život ve větším městě. Na taneční zábavě se seznámila s mladým mužem Pavlem, který žije v Plzni. Z přátelství se časem vyvinul vážnější vztah. Pavel navrhl Lucii přestěhování do Plzně. To jí velice imponovalo a vidina opuštění maloměsta v ní vyvolalo velký zájem. Pavel bydlel v Plzni v podnájmu, který byl z hlediska velikosti vhodný jen pro jednu osobu.

Lucie se rozhodla radikálně řešit otázku bydlení v Plzni. Vyjednala si dvě půjčky v celkové výši 400 tisíc korun. O těchto půjčkách se vůbec nesvěřila své matce. Přestěhovala se do Plzně, kde si našla s Pavlem nový větší podnájem a půjčku použila na vybavení nového bydlení. Našla si v Plzni zaměstnání, kde začala pracovat. Postupně pak Lucie zjistila, že její přítel Pavel je v exekuci, kde splácí svůj dluh, který před Lucií zatajil. Po úhradě exekučních splátek se Pavlovi výrazně snížily finance použitelné na běžné výdaje. Tuto nepříjemnou finanční situaci začal Pavel řešit krádežemi peněz a dalších osobních věcí Lucie. Jejich vztah se proměnil na časté hádky a občas s použitím i fyzického násilí.

---

⁴³ ČESKÁ TELEVIZE - ČT EDU, 2009. *Krotitelé dluhů*. [online]. [cit. 2024-01-15]. Dostupné z: Půjčka od lichváře - ČT edu - Česká televize (ceskatelevize.cz).

Přesto Lucie chtěla udržet jejich vztah a rozhodla se přispět Pavlovi na úhradu jeho dluhů. To řešila další novou půjčkou od nebankovní organizace. To však nemělo příznivý vliv na jejich vztah, kde se často uplatňovalo fyzické týrání a násilí. Půjčky, které Lucie poskytovala Pavlovi na náhradu exekučních splátek, nebyly žádným způsobem smluvně evidovány. Jejich zhoršený vztah přerostl do nepřijatelné úrovně. Pavel se na závěr z pronajatého bytu bez ohlášení odstěhoval a k zapůjčeným penězům na splátku jeho exekuce se nehlásil. Lucie dospěla k rozhodnutí, že nemůže hradit podnájem v Plzni a rozhodla se vrátit ke své matce do Humpolce.

Matka byla překvapena z nečekaného návratu dcery a z rozpadnutí jejího vztahu s Pavlem. Ještě více byla matka šokována informací, že Lucii zbyly kromě rozvráceného vztahu nesplacené dluhy ve výši 500 tisíc korun, o jejichž poskytnutí Pavlovi neměla Lucie žádné doklady.

Zhodnocení: Tento příklad potvrdil, že při žádostech o půjčky je dobré poradit se s okolím a neudělat neuvážená rozhodnutí. Lucie je mladá a nemá dostatek životních zkušeností, aby byla schopná posoudit reálnost jejího záměru. Nyní je na Lucii, jak se dluhem vyrovná a vyřeší jeho splacení. Možností se nabízí několik.⁴⁴

8.12 Jízdy načerno – narůstání dluhu

Další příběh je o paní Lucii. Dostala se do tíživé dluhové situace z důvodu nezaplacení několika pokut z mládí za jízdu načerno v Praze. Její dluhy u Dopravního podniku narostly do astronomické výše. Paní Lucie ale popírá, že by jezdila tolikrát načerno. V současné době je zatížena jedenácti exekucemi za tyto dluhy u Dopravního podniku. Pokuty vznikly před jedenácti lety, kdy studovala v Praze a bydlela u své tety v podnájmu. Každá exekuce představuje pohledávku za jednu pokutu za jednu černou jízdu, při které byla zadržena. Po studiích odešla z Prahy. Po úmrtí tety se přestěhovala do Prahy společně s manželem a bydlí v jejím bytě. Krátce po přestěhování došlo k rozvodu jejich manželství a nyní žije sama v Praze. Domnívala se, že změnou bydliště

---

⁴⁴ ČESKÁ TELEVIZE - ČT EDU, 2009. *Krotitelé dluhů*. [online]. [cit. 2024-01-15]. Dostupné z: Dluhy kvůli lásce - ČT edu - Česká televize (ceskatelevize.cz).

a změnou příjmení po svatbě nebude pro vymáhání dluhů dohledatelná. Přesto jí exekutor dostihl začal jí posílat upomínky.

Nebyla si vůbec vědoma, že počet pokut za černé jízdy byl tak vysoký a ani nemá doklady o udělení těchto pokut. Dluhy za černé jízdy se vlivem prodlení navýšily do oblodných rozměrů. Kromě toho jí postihla ztráta občanského průkazu a má obavu, jestli nedošlo k jeho zneužití. Má základní školu a pracuje jako sanitářka ve státní nemocnici a přivydělává si ještě prací sanitářky v soukromém zdravotnickém zařízení. Její dluhy se vyšplhaly na 100 tisíc korun a exekutor jí obstavil účet v bance.

Požádala o konzultaci dluhového poradce, který slíbil, že prošetří oprávněnost pokut za černé jízdy a zda ji nečekají ještě další dluhy. Vydal se k soudu v Praze a v Trutnově, kde paní Lucie bydlela a našel potvrzení o převzatých poštovních zásilkách s vyčíslením pokuty. Ve spisech u soudu však chyběly podepsané bločky od paní Lucie o převzetí dokladu o udělení pokuty. V Dopravním podniku se poradce dozvěděl, že tato dokumentace se uchovává jen 5 let, a pak je skartována. Z tohoto důvodu se již nedala dokumentace dohledat. Poradce ještě navštívil exekutora s požadavkem, zda se nedají dluhy ještě zpětně řešit. Podle platných předpisů již došlo k promlčecí lhůtě a do exekučního řízení již nelze zpětně zasahovat. Kdyby paní Lucie reagovala na posílané upomínky platbou a neodložila by placení na neurčito, nemusela se situace dostat do těchto rozměrů.

Zhodnocení: V případě obdržení exekučního příkazu je třeba, aby dlužník bez prodlevy reagoval jeho úhradou, a nedocházelo ke zbytečným prodlevám v placení dluhů. To způsobuje zbytečný nárůst dluhů za výdaje exekutora. Na štěstí paní Lucie má slušné docela dobře placené zaměstnání, a kromě dluhů za jízdy na černo již jiné další dluhy nemá. Nezbyvá jí nic jiného než navýšené dluhy řádně zaplatit. Je to pro ni tvrdé ponaučení, že se nemá vyhýbat svým povinnostem. ⁴⁵

---

⁴⁵ ČESKÁ TELEVIZE - ČT EDU, 2009. *Krotitelé dluhů*. [online]. [cit. 2024-01-15]. Dostupné z: Jízdy načerno: Narůstání dluhu - ČT edu - Česká televize (ceskatelevize.cz).

8.13 Dluhy kvůli drogám

Mladá žena Markéta se ocitla v obtížné dluhové situaci, do níž se dostala kvůli drogám, které užívala po dobu pěti let. Markéta se po krátkém manželství, ze kterého se narodil syn, se rozvedla a velice obtížně se vyrovnávala s touto situací. Hledala pomoc v drogách a v alkoholu. Rozvodový soud svěřil syna do péče jeho otce pro drogovou závislost Markéty. Markéta svého syna velice milovala a rozhodnutí soudu velice těžce nesla. To ještě více prohloubilo její drogovou závislost. Žila pouze drogou a snažila se za každou cenu opatřit si prostředky na drogy. Její matka z toho byla velice frustrovaná, ale nevěděla, jak by mohla Markétě pomoci.

Markéta si ještě našla v této situaci partnera, který byl také závislý na drogách. Narodila se jim dcera Sofie. Soužití s partnerem nebylo jednoduché. Oba dávali přednost drogám, na jejichž nákup však neměli dostatek finančních prostředků. Partner Markéty se často nacházel svým chováním za hranicí zákona, kdy začal řešit finanční situaci drobnými krádežemi a podvody. Markéta se snažila získat další půjčky od nebankovních organizací, kde neprováděly důkladně prověření dlužníka. Ve věku 2 let Sofie se Markéta s partnerem rozešla.

Po rozchodu s partnerem ztratila Markéta motivaci přestat s drogovou závislostí. Markéta užívá pervitin, na jehož nákup věnuje veškeré své finanční prostředky. Dceři Sofii se Markéta nevěnuje s dostatečnou péčí kvůli drogám. Proto se její rodina snaží zasáhnout, aby nedošlo k odebrání dcery a její umístění do ústavu. Kromě matky se snaží Markétě pomáhat i její sestra. Přebírají malou Sofii do péče a vymýšlí různá opatření, jako na příklad zbavení Markéty svéprávnosti, aby nemohla samostatně finančně jednat o případné další půjčky. Markéta uposlechla svoji rodinu a nastoupila na protidrogové léčení. Na štěstí si malou Sofii po dobu léčby Markéty vzaly do péče matka se sestrou. Po návratu z protidrogového léčení čekaly Markétu doma upomínky a exekuční příkazy.

Markéta žije v Kadani v obecním bytě, který ji na štěstí nemůže exekutor zabavit a prodat v dražbě. Vybavení bytu je velice skromné a obsahuje předměty nezbytné k životu a exekutor je nesmí zabavit v použití pro dražbu. Pro klid duše matky a sestry byla protidrogová léčba úspěšná. Markéta se zbavila drogové závislosti. Brzy se jí podařilo nalézt slušně placené zaměstnání a mohla začít

splácet exekuce a další pohledávky. Převzala si do péče od rodiny malou Sofii, která jí dodává životní energii, aby zůstala na zvolené cestě a nevracela se zpátky k drogové závislosti, které se úspěšně po léčbě zbavila.

Zhodnocení: Protidrogová léčba byla úspěšná a zbavila Markétu závislosti na drogách. Tím byly vytvořeny předpoklady, aby si Markéta našla slušně placené zaměstnání a mohla své pohledávky splácet. K tomu jí napomáhala i malá Sofie, o kterou se nyní vzorně stará.⁴⁶

8.14 Dluhy a bezdomovectví

Příběh mladého muže Tomáše, který se dostal do dluhové situace. Nyní nemá stálou práci a přespával ve svém osobním automobilu. Při hledání zaměstnání narážel na své nedokončené střední vzdělání a na slabší morálku v docházce do práce. Tomáš přišel do Prahy z Ostravy, kde krátkou chvíli pracoval, s dluhem 30 tisíc korun. Má minimální pracovní zkušenosti, což negativně ovlivňuje rozhodnutí firem, u kterých se Tomáš ucházel o zaměstnání. Po příchodu do Prahy si našel bydlení a práci v půjčovně sportovních potřeb. Půjčovna uzavřela v krátkém čase svůj provoz a Tomáš nastoupil jako prodavač sportovních potřeb. Styl práce trvalého zaměstnání se mu vůbec nelíbil, jelikož Tomáš nemá vybudovanou pracovní morálku, proto začal vyhledávat zaměstnání jen formou brigád.

Tomáš hodnotil přednosti brigád ve srovnání se zaměstnáním, že není většinou stanovena pevná pracovní doba, může ukončit brigádu ze dne na den a odměnu za práci na brigádě obdrží prakticky okamžitě. Práce na brigádách se mu moc nedařila a musel opustit své pronajaté bydlení. Vlastnil ještě starší ojetý osobní automobil, ze kterého si vytvořil po opuštění bytu nouzové bydlení. V autě přespával, i když to bylo velice nepohodlné. Naskytla se mu příležitost nastoupit do trvalého zaměstnání, ale on tuto možnost odmítl a preferoval práci formou brigád, a také aby ho nabízená práce bavila. Během svých brigád neměl dostatek prostředků, aby svůj dluh mohl splácet a věřitel požádal soud o vymožení pohledávky exekutorem.

---

⁴⁶ ČESKÁ TELEVIZE - ČT EDU, 2009. *Krotitelé dluhů*. [online]. [cit. 2024-01-15]. Dostupné z: Dluhy mladé matky po návratu z léčebny - ČT edu - Česká televize (ceskatelevize.cz).

V této situaci si musel Tomáš zajistit další příjmy, aby mohl exekuci splácet. Naskytla se mu možnost práce v Call centru. Protože toto pracoviště byl značně vzdálené od centra Prahy, tuto možnost odmítl. Kontaktoval dluhovou poradkyni, se kterou svou situaci a finanční možnosti prodiskutoval. Ta mu doporučila nalézt si trvalé zaměstnání, které má řadu výhod před brigádami. Při trvalém zaměstnání má nárok na dovolenou, po dobu případné nemoci dostává nemocenské dávky. Zaměstnavatel za něj platí pojištění a v případě ukončení pracovního poměru z důvodu zaměstnavatele má nárok na odstupné. Tyto výhody mu brigáda neposkytuje a musí si sám platit pojištění nad rámec svého výdělku. Měl štěstí, že si našel přítelkyni, která mu nabídla bydlení a mohl přestat přespávat ve svém autě.

Při dalším setkání s dluhovou poradkyní, prezentoval Tomáš svůj záměr nového zaměstnání. Rozhodl se založit hokejbalový klub, kde by působil jako manager a trenér. Od toho záměru si velice sliboval a námitky od poradkyně nepřijímal. Hokejbal je na úrovni v ČR amatérského sportu a veřejnost o něj nemá velký zájem. Je obtížné nalézt sponzory. Počet členů založeného hokejbalového klubu by nezaručoval dostatečný příjem pro obživu Tomáše. I přes tyto negativní skutečnosti Tomáš svůj záměr naplnil a klub založil jako Občanské sdružení. Po krátké době zjistil, že skutečně o členství v klubu nebyl prakticky žádný zájem a narůstaly mu dluhy za pojištění a splátky jeho dřívějších dluhů. Musel od tohoto záměru upustit.

Dluhová poradkyně Tomášovi vysvětlila, že musí mít vyrovnané příjmy a výdaje včetně splátek dluhů, aby mohly být uspokojeny dostatečně jeho životní potřeby. Tohoto cíle může dosáhnout pouze postupným zvyšováním svého výdělku, což znamená přijmout i zaměstnání, které se mu nelíbí. Nezbylo nic jiného než opustit své záměry pracovat na brigádách a aby si našel stálé pracovní místo, kde by si postupně zvykl a práce by mu vyhovovala.

Zhodnocení: Zadlužený člověk musí pokorně využívat nabídky pracovního trhu a neodmítat práci, která mu plně nevyhovuje. Tomáš na závěr pochopil, že musí být rád za každou pracovní nabídku, jinak by se utopil ve svých dlužích.⁴⁷

8.15 Bezdomovec a jeho finanční situace

Mladý bezdomovec Pavel se nachází ve složité situaci. Neměl radostné dětství. Otec i matka byli závislí na alkoholu. Jejich rodina nebyla v důsledku závislosti rodičů na alkoholu plně funkční. Byl svědkem rodinných hádek a často i násilí. Proto byl Pavel většinu času vychováván prarodiči, kteří se snažili Pavlovi vytvořit optimální rodinné zázemí. Toto odloučení od rodičů Pavel těžce nesl a byla tím ovlivněna jeho mentalita v dospívání. Pavel se vyučil zedníkem a po vyučení příležitostně pracoval na stavbách jako brigádník. Nikdo mu neporadil, že si musí v pozici brigádníka sám platit zdravotní a sociální pojištění. Prarodiče, u kterých Pavel bydlel, tuto znalost neměli a nemohli mu poradit. Občas se stávalo, že práci neměl, hlavně v zimním období. V období, kdy neměl pracovní příležitost, se nepřihlásil na úřad práce, který ve stavu nezaměstnanosti platí za takto postižené zdravotní pojištění. Tím jeho dluh za zdravotní pojištění ještě narostl. Po neúspěšně zasláných upomínkách za nezaplacené zdravotní pojištění se Pavel dostal do finančních problémů v souvislosti s vzniklým dluhem. Pojišťovna předala vymáhání dluhů za zdravotní pojištění k řešení exekutorům. Navíc Pavla postihla smutná událost, jeho prarodiče zemřeli a on po nich nezískal právo na bydlení a stal se z něj bezdomovec v exekuci.

Zhodnocení: Neomluvitelná neznalost povinností v povinných platbách jako je zdravotní pojištění způsobuje jedincům velké problémy a uvádí je do dluhů, které mohou být na závěr řešeny exekučně. Je to nevýhoda při vykonávání pracovní činnosti formou brigád, kde je povinnost platby za pojištění přenesena na pracující osobu i v období, kdy brigádu nevykonává. V případě provádění práce formou zaměstnaneckého poměru, je platba pojistného v zodpovědnosti zaměstnavatele.⁴⁸

---

⁴⁷ ČESKÁ TELEVIZE - ČT EDU, 2009. *Krotitelé dluhů*. [online]. [cit. 2024-01-15]. Dostupné z: Dluhy a bezdomovectví - ČT edu - Česká televize (ceskatelevize.cz).

⁴⁸ ČESKÁ TELEVIZE - ČT EDU, 2009. *Krotitelé dluhů*. [online]. cit. 2024-01-15]. Dostupné z: Bezdomec a jeho finanční situace - ČT edu - Česká televize (ceskatelevize.cz).

8.16 Bludný kruh dluhů

Pan Antonín přišel jednoho dne do společnosti Provident Financial zažádat o půjčku. Ve vyplněném dotazníku opomněl uvést formou čestného prohlášení jednu podstatnou skutečnost, že z jeho platu, který činí dvacet tisíc korun měsíčně, jsou strhávány splátky na půjčky, které mu poskytlo několik dalších různých bankovních a nebankovních organizací.

Kolonku „Stávající dluhy“ Antonín v žádosti proškrtl s tím, že žádné dluhy neplatí. Kdyby ve skutečnosti uvedl pravdivé údaje, půjčku u společnosti Provident Financial by nikdy nezískal. Na základě nepravdivých údajů mu byla půjčka bez problémů přiznána. Příběh pana Antonína je ukázkovým případem, kam se člověk může se svými dluhy až dostat. Pan Antonín totiž současně dluží společnostem MONETA Money Bank, Home credit, ACEMA Credit Czech a některým dalším. Jak tyto půjčky získal? Postup byl vždy stejný – zamlčel skutečné výdaje a prokázat pouze čisté příjmy.

Tímto se pan Antonín dopustil několika úvěrových podvodů a naplnil skutkovou podstatu trestného činu. Jelikož nemá dostatek příjmů po provedených platbách za předchozí půjčky, tak ho nyní čeká nevyhnutelné řešení – nařízení exekuce. Takových lidí jako je pan Antonín je mnoho a neustále přibývají. Jejich konce bývají velmi smutné a řada z nich pak končí i na ulici – dlužník ztratí možnost bydlení. Dluhová past je totiž to nejhorší, co může dlužníka u půjček potkat. Dlužník je pak v takové situaci, že již není schopen vzniklé dluhy ze svých příjmů splácet.

Exekuce majetku je pak v podstatě nevyhnutelná. Jakkoliv mohou být takové příběhy smutné, viníkem je vždy jen a jen samotný dlužník. Řešení splátek dluhů metodou vytloukání klínu klínem není optimální řešením splácení půjčky novou půjčkou. Celý problém se naopak ještě více komplikuje a dluhy dále narůstají až přesáhnou jeho finanční příjem.

Zhodnocení: Tento případ je typická dluhová past. Vznikla řetězová reakce platby půjčky novou půjčkou. Tento kruh se velice brzy uzavře a nastane stav

exekučního vymáhání dluhů, kde v nejhorším případě může dlužník přijít o bydlení a stává se z něj v krajním případě bezdomovec.⁴⁹

8.17 Dlužníkem již od dětství

Michal se dostal v dětství do dětského domova. Zde mu zajistili bezpečí a stabilitu. Vyučil se instalatérem, našel si sám bydlení a práci. Zdálo by se, že jeho příběh má šťastný konec, ale náhle přišla situace, kterou nečekal a nevěděl si s ní rady. Ve dvaceti letech se rozhodl, že si zakoupí mobilní telefon na úvěr a zjistil, že dluží několik tisíc korun a je na něj vedena exekuce. V době, když ještě bydlel s rodiči a bylo mu deset let, tak za něj jeho rodiče nezaplátili poplatek za svoz komunálního odpadu. Město tuto pohledávku předalo exekutorovi a od té doby byl tento hoch veden jako dlužník. Přestože obec nemá právo vymáhat tyto poplatky po osobách, které jsou v té době nezletilé, tak se to doposud děje. Michal si sám nevěděl rady a obrátil se na ředitele dětského domova, kde vyrůstal. Tento mu pomohl najít advokátku, která je spolupracovnicí organizace Člověk v tísni. S pomocí těchto lidí se podařilo vedení jeho exekuce zastavit.

Zhodnocení: Existuje nálezný Ústavního soudu, který se týká vymáhání poplatků za odpad. Tento „konstatoval, že nelze vymáhat poplatek za komunální odpad. V případě, že je vymáhán exekučně, je třeba exekuci zastavit“. I přesto je stále hodně podobných případů, kdy je vymáhán dluh z dětství. Není bohužel možnost přesně zjistit o jaké konkrétní případy jde, protože nejsou řádně evidovány a řeší se, až když tento dlužník např. nastoupí do zaměstnání a peníze jsou mu strženy ze mzdy. Teprve tehdy tito lidé zjišťují, že dluží a proti tomuto nezákonnému postupu se mohou začít bránit. Tento problém ve společnosti v posledních letech velmi rezonuje. Přestože se objevuje často v médiích, není zdaleka vyřešen. Stále se objevují nové případy. V reakci na tuto situaci vznikl projekt „Za děti bez dluhů“ a zabývá se jím i organizace „Člověk v tísni“, na kterou se mohou lidé obracet

---

⁴⁹ Vlastní text autora

se svými problémy. Tato organizace pomáhá s řešením oddlužení za dluhy vzniklé v dětství.⁵⁰

---

⁵⁰ ČLOVĚK V TÍSNI. 2023. *Dluhová poradna* [online]. cit. 2024-01-15]. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/z-jedne-pujcky-jich-bylo-najednou-deset-celkem-9-z-nich-bylo-nemravnych-10267gp>

ZÁVĚR

Bakalářská práce ukazuje, jak velký je fenomén zadluženost jednotlivců, domácností a firem v České republice. Shrnuje příčiny vzniku zadluženosti obyvatel a jejich sociální dopad na obyvatele. Každý vzniklý dluh může být potenciálně zdrojem následně vykonávané exekuce, která ve svém důsledku má negativní vliv na kvalitu života dlužníků a jejich rodin. Vzniku zadluženosti lze předcházet důsledností a respektováním zásad bezpečného a účelného nakládání s finančními zdroji a dále k optimálnímu přístupu v hospodaření finančními prostředky jednatelce nebo domácnosti.

Když nastane situace v nařízení exekuce, tak bez účinné podpory společnosti, přátel a rodiny se většinou dlužníci z tohoto obtížného stavu s exekucí nedokážou sami dostat. Důležitá je také prevence jak dluhům a exekucím předcházet. Stát si uvědomuje, že dlužníci, kteří se propadnou až na dno společnosti jsou pak většinou trvalou zátěží sociálního systému v čerpání podpor a sociálních dávek. Proto stát vytváří podmínky formou možností oddlužení, poskytnutím osvěty a případně dluhového poradenství s očekáváním snížení počtu dlužníků.

Přínosem oddlužení musí být poskytnout dlužníkům v exekuci šanci k novému začátku a pomoci jim a celé společnosti, která v konečném důsledku jejich situací také značně trpí. Dlužníci v nouzi nejsou aktivními občany. Neplatí daně a od státu čerpají sociální dávky. Smyslem moderního procesu oddlužení by neměl být trest. Proto, aby měl proces oddlužení a jeho existence vůbec smysl, musí být celý proces nastaven realisticky, a především s ohledem na důstojnost a lidská práva každého dlužníka.

Přístup jednotlivých zemí Evropské unie k problému zadlužení je orientován na minimalizaci počtu dlužníků, které záchranný systém po poskytnuté pomoci zadluženým vrátí „uzdravené dlužníky“ mezi občany nezávislé na sociálních podporách a se schopností stát se plátcí daní a přispívat na sociální programy. Úroveň podpory dlužníků není ve všech zemích Evropské unie stejná.

V zemích, kde je tento záchranný systém pro dlužníky uváděn do života, je preferována ochrana věřitelů a využití postupů, aby tento záchranný systém nemohl být dlužníky zneužit. V zemích, kde tento záchranný systém

je již provozován delší dobu a jsou k dispozici výsledky, mění jeho zaměření. Cílem je větší podpora dlužníků, aby byl dosažen co největší počet oddlužených jedinců, rodin a firem. Tím jsou následně kladeny menší nároky na sociální systém, kde mohou neúspěšní dlužníci skončit. Velkým problémem je, že nebankovní organizace poskytují většinou půjčky bez důkladného prověření dlužníků z hlediska jejich možnosti půjčky splácet. Tím narůstá zbytečně počet dlužníků a z toho plynoucí nárůst počtu exekucí.

Z prezentovaných statistik v České republice je patrný příznivý vývoj počtu exekucí, kde se počet exekucí v jednotlivých letech stabilizoval a dochází i k jejich mírnému poklesu. To ukazuje trend plnění cíle minimalizovat počet exekucí a snížit počet dlužníků, kteří jsou odkázáni na sociální podporu.

POUŽITÁ LITERATURA A ZDROJE INFORMACÍ

TRIPES, Antonín, 2006, c2001. *Exekuce v soudní praxi*. 3. vyd. Beckovy příručky pro právní praxi. Praha: C.H. Beck. ISBN 80-7179-489-9

WOLFOVÁ, Jitka; ŠTIKA, Martin, 2016 *Soudní exekuce*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-427-0

PROKOP, Daniel, 2022. *Slepé skvrny: o chudobě, vzdělávání, populismu a dalších výzvách české společnosti*. Třetí vydání. Brno: Host. ISBN 978-80-275-1078-8.

KRÁLOVÁ, Lenka; PROUZA, Tomáš; KIČMEROVÁ, Lada; MALECKÁ, Eva; STRNAD, Michal; „a další“ *Krotitelé dluhů: průvodce vaším rodinným rozpočtem*. 1. vydání. Praha: Plot, 2009. ISBN 978-80-7428-017-7.

KASÍKOVÁ, Martina; ŠIMKA, Karel, 2017. *Exekuční řád: komentář*. 4. vydání. Beckova edice komentované zákony. Praha: C.H. Beck. ISBN 978-80-7400-630-2

Webové stránky a elektronické zdroje

EXEKUTORSKÁ KOMORA ČESKÉ REPUBLIKY, 2024. *Centrální evidence exekucí* Online. Dostupné z: <https://www.ceecr.cz>. [cit. 2024-01-15].

EXEKUTORSKÁ KOMORA ČESKÉ REPUBLIKY, 2024. *Statistiky*. Online. Dostupné z: <https://statistiky.ekcr.info/statistiky>. [cit. 2024-01-15].

EXEKUTORSKÁ KOMORA ČESKÉ REPUBLIKY, 2024. *Mapa*. Online. Dostupné z: <https://statistiky.ekcr.info/mapa>. [cit. 2024-01-15].

ČESKÁ TELEVIZE. 2009. *Krotitelé dluhů* Online. Dostupné z: Krotitelé dluhů - ČT edu - Česká televize (ceskatelevize.cz) Příklady videí z ČT edu. [cit. 2024-01-15].

MINISTERSTVO FINANCÍ. *Zadlužení a předlužení*. Online. 2014. Dostupné z: <https://financnigramotnost.mfcr.cz/cs/rodinne-finance/zadluzeni-a-predluzeni>. [cit. 2024-01-15].

- ČLOVĚK V TÍSNI. 2023. *Dluhová poradna* [online]. Dostupné z: <https://www.clovekvtsni.cz/z-jedne-pujcky-jich-bylo-najednou-deset-celkem-9-z-nich-bylo-nemravnych-10267gp> [cit. 2024-01-15].
- BANKROT, 2024. *Oddlužení*. Online. Dostupné z: <https://www.ebankrot.cz/>. [cit. 2024.01-15].
- PRÁVNÍ PROSTOR, 2024. *Vláda schválila změnu pravidel*. Online. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/procesni-pravo/vlada-schvalila-zmenu-pravidel-%20pro-%20oddluzeni>. [cit. 2024-01-15].
- ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ FABIAN & PARTNERS, 2024. *Návrh na oddlužení 2024*. Online. Dostupné z: <https://www.odborneoddluzeni.cz/oddluzeni/>. [cit. 2024-01-15]
- SOCIOLOGICKÝ ÚSTAV AV ČR. V.V.I. 2018. *Sociologická encyklopedie*. Online. Dostupné z: https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Probl%C3%A9m_soci%C3%A1ln%C3%AAD. [cit. 2024-01-15]
- FINANČNÍ VZDĚLÁVÁNÍ - PROJEKT FINANČNÍCH ASOCIACÍ, 2021. *Oddlužení*. Online. Dostupné z: <https://www.financnivzdelavani.cz/jak-na-to/zlomove-situace/oddluzeni/oddluzeni-krok-za-krokem>. [cit. 2024-01-15].
- EXEKUCEINFO.CZ, 2023. *Exekuce - vše, co potřebujete vědět*. Online. Dostupné z: <https://www.exekuceinfo.cz/pruvodce/exekuce>. [cit. 2024-01-15].
- EXEKUCEINFO.CZ, 2024. *OKAMŽITÉ OVĚŘENÍ INFORMACÍ Z REGISTRU EXEKUCÍ!*. Online. Dostupné z: <https://www.exekuceinfo.cz/>. [cit. 2024-03-03].
- FINANČNÍ VZDĚLÁVÁNÍ - PROJEKT FINANČNÍCH ASOCIACÍ, 2021. *JAK SE VYHNOUT DLUHOVÉ SPIRÁLE*. Online. Dostupné z: <https://www.financnivzdelavani.cz/jak-na-to/zlomove-situace/oddluzeni/oddluzeni-krok-za-krokem>. [cit. 2024-01-15].
- MĚŠEC.CZ, 2017. *Jedu jen 3 zastávky, to mě nechytí. Kolik stojí jízda „načerno“?* Online. Dostupné z: <https://www.mesec.cz/clanky/jedu-jen-3-zastavky-to-me-nechyti-kolik-stoji-jizda-na-černo/>. [cit. 2024-03-01].

- MĚŠEC.CZ, 2017. *Jedu jen 3 zastávky, to mě nechytí. Kolik stojí jízda „načerno“?* Online. Dostupné z: <https://www.mesec.cz/clanky/jedu-jen-3-zastavky-to-me-nechyti-kolik-stoji-jizda-na-čer-no/>. [cit. 2024-03-01].
- PSYCHIATRICKÁ NEMOCNICE HAVLÍČKŮV BROD, 2021. n. I. *Závislost na návykových látkách*. Online. Dostupné z: <https://www.pnhb.cz/psychiatricke-texty/zavislost-na-navykovych-latkach>. [cit. 2024-01-15].
- BPX. 2008. *Platební neschopnost, insolvence*. Online. BPX. Platební neschopnost, insolvence. Dostupné z: <http://www.bpx.cz/platebni-neschopnost-insolvence/>. [cit. 2024-01-15].
- VEŘEJNÝ OCHRÁNCE PRÁV, 2022. *Nezákonná reklama*. Online. Dostupné z: <https://www.ochrance.cz/letaky/nezakonna-reklama/nezakonna-reklama.pdf>. [cit. 2024-03-01].
- CAFLOU, 2024. *Finanční zdraví firmy*. Online. Dostupné z: <https://www.caflou.cz/co-caflou-umi>. [cit. 2024-01-15].
- STÁTNÍ ZDRAVOTNÍ ÚSTAV, 2024. *Patologické hráčství (gamblerství)*. Online. Dostupné z: <https://www.nzip.cz/clanek/255-gamblerstvi>. [cit. 2024-01-15].
- ZÁKONY PRO LIDI, 2024. *Exekuční řád*. Online. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-120?text=exekuce>. [cit. 2024-01-15].
- JUSTICE.CZ, 2024. *Exekuční titul*. Online. Dostupné z: <https://exekuce.justice.cz/exekucni-titul-2/>. [cit. 2024-01-15].
- JUSTICE.CZ. 2023. *Jak ven z dluhové pasti?* Online. Dostupné z: <https://insolvence.justice.cz/jak-ven-z-dluhove-pasti/>. [cit. 2024-01-15].
- JATODOKAZU.CZ, 2016. *Reklama jako cesta do neštěstí*. Online. Dostupné z: <https://www.jatodokazu.cz/reklama-cesta-do-nesestesti/>. [cit. 2024-03-04]. .

SEZNAM OBRÁZKŮ A TABULEK

Seznam obrázků

Obrázek 1 Přehled rozložení exekucí v České republice	21
Obrázek 2 Vývoj počtu exekucí v ročních cyklech	22

Seznam tabulek

Tabulka 1 Stav exekucí v roce 2022 a změna od roku 2021	22
---	----